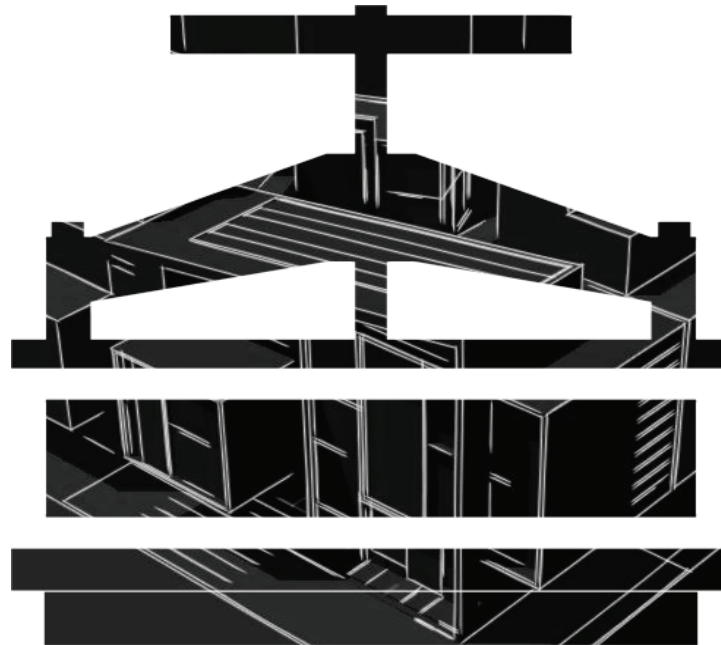

ΤΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

Σχολή και εργαστήριο καλλιτεχνικής τυπογραφίας και βιβλιοδεσίας
στα Εξάρχεια

ΜΠΟΥΝΤΑΣ ΝΙΚΟΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

Σχολή και εργαστήριο καλλιτεχνικής τυπογραφίας και βιβλιοδεσίας
στα Εξάρχεια

ΜΠΟΥΝΤΑΣ ΝΙΚΟΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΗΣΑ 'Ι'ΑΣ Δ.

ΤΟΜΕΑΣ 1 - ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΣΥΝΘΕΣΕΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΑΘΗΝΑ 2016

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία αυτή αφορά την τέχνη της παραγωγής του καλλιτεχνικού βιβλίου. Την τέχνη της παραδοσιακής τυπογραφίας και της καλλιτεχνικής βιβλιοδεσίας, οι οποίες αναπτύχθηκαν και εξελίχθηκαν παράλληλα με τις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας για βιβλία και περιοδικά και η οποίες παραμένουν ζωντανές στα Εξάρχεια, παρά την μεταλλαγές της εκβιομηχάνισης.

Σκοπός της εργασίας είναι να μελετήσει αυτές τις διαδικασίες, να ερευνήσει το χωρικό τους αποτύπωμα και να καταλήξει σε μια πρόταση, η οποία θα έχει ως βασικό ζητούμενο τη διάσωση και την εξέλιξη της τέχνης αυτής. Για αυτό, εφόσον γίνει μια ιστορική και πολεοδομική έρευνα για το βιβλίο και την περιοχή των Εξαρχείων και εφόσον μελετηθούν οι τρόποι και τα μέσα της παραδοσιακής τυπογραφίας και της καλλιτεχνικής βιβλιοδεσίας, προτείνεται ο σχεδιασμός ενός μικρού συγκροτήματος, το οποίο περιλαμβάνει μια σχολή και ένα επαγγελματικό εργαστήριο, καθώς και τους απαραίτητους χώρους για την προώθηση των δύο αυτών χρήσεων.

Ο σχεδιασμός αυτός διερευνάται μέσα από μια πειραματική μελέτη των εναλλακτικών τρόπων με τους οποίους θα μπορούσε το κτίριο να αποκτήσει μια μορφή μέσα στο αστικό περιβάλλον, με γνώμονα τις ανάγκες του κτιριολογικού προγράμματος, τη σχέση μεταξύ των χώρων, την ένταξη στο περιβάλλον και τις ανάγκες για δημόσιο χώρο στην περιοχή.

DIPLOMA PROJECT

ARTISTIC BOOKS

School and workshop of traditional typography and handbinding
in Athens

BOUNTAS NICK

SUPERVISOR PROFESSOR: ISAIAS D.

DEPARTMENT 1 - ARCHITECTURAL DESIGN
SCHOOL OF ARCHITECTURE

NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY OF ATHENS
ATHENS 2016

ABSTRACT

The present project is concerned with the art of producing artistic books. It regards traditional typography and artistic bookbinding, two forms of art that, in Greece, have flourished and evolved along the need of the greek society for books and magazines and are still very vibrant in the area of Exarchia, in spite of the changes brought about by industrialization.

This thesis aims to study such procedures along with their spatial imprint and finally conclude to a proposal with a key issue that of preserving and developing the aforementioned arts. Thus, after an historic and urban research on books and the area of Exarchia and after a thorough study on the ways and means of traditional typography and artistic bookbinding, the design of a small complex is proposed. This complex includes a school, a professional laboratory and all necessary premises for the promotion of these two uses.

This design is investigated through an experimental study of alternative forms the building could acquire in the urban environment, based on the needs of the building program, the relationship between sites, integration into the environment and the need for public space in the area.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ Α: ΑΝΑΛΥΣΗ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΕΞΑΡΧΕΙΩΝ

Ιστορία της έκδοσης στην Ελλάδα	03
Η εγκαθίδρυση του βιβλίου στα Εξάρχεια	05
Πολεοδομικά χαρακτηριστικά των Εξαρχείων	07
Καταγραφή χρήσεων συναφών με το βιβλίο	09

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Η παραδοσιακή (Γουτεμβέργια) τυπογραφία	13
Η καλλιτεχνική βιβλιοδεσία	17

Η ΠΡΟΤΑΣΗ

Στόχοι και σενάριο λειτουργίας	23
Κτιριολογικό πρόγραμμα	24

ΜΕΡΟΣ Β: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΤΟ ΟΙΚΟΠΕΔΟ

Χαρακτηριστικά του οικοπέδου	27
Αναζωωγόνηση οικοδομικού τετργώνου	29

ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Διερεύνηση αρχιτεκτονικής γλώσσας	31
Συγκεντρωτικός πίνακας εναλλακτικών προσεγγίσεων	36
Συμπεράσματα	37

ΤΕΛΙΚΗ ΛΥΣΗ

Η διάρθρωση του κτιρίου	39
Βιοκλιματικά χαρακτηριστικά και ενεργειακή αυτονομία	41
Σχέδια	42
Οικοδομικές λεπτομέριες	49
Φωτογραφίες μακέτας	51

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΜΕΡΟΣ Α:
ΑΝΑΛΥΣΗ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΕΞΑΡΧΕΙΩΝ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

19ος αιώνας:
η εξάπλωση της ανάγνωσης

πρώτες δεκαετίες του 20ού:
η άνθηση του βιβλίου

Μέσα
η μακρά περίοδος

1834	1850-1900	1900-1910	1926-34	1927-31	1929	1936
1830	<p>Η νέα πρωτεύουσα. Η πρωτεύουσα μεταφέρεται στην Αθήνα και μαζί της ακολουθούν τα λιγιστά τυπογραφεία/βιβλιοδετεία/βιβλιοπωλεία που υπήρχαν κυρίως σε Ερμούπολη, Ναύπλιο και Πάτρα.</p>	<p>Εφημερίδες και φυλλάδια. Αν και τα βιβλία συνεχίζουν να αποτελούν υπόθεση λίγων λόγιων αστών, η ανάγνωση μέσω των εφημερίδων και των φυλλαδίων εξαπλώνονται κοινωνικά.</p>	<p>Η γέννηση του εκδοτικού οίκου. Οι καινοτομίες που συντέλεσαν σε αυτήν την μετάβαση είναι η διαμόρφωση εκδοτικής πολιτικής (κυρίως την δημιουργία εκδοτικών σειρών) και η εφαρμογή καταμερισμού της εργασίας, η οποία περιλαμβάνει και αυτοτελή εμπορική πολιτική προώθησης του βιβλίου. Για πρώτη φορά στην Ελλάδα η έκδοση ενός βιβλίου γίνεται επένδυση.</p>	<p>Λεξικό Ελευθερουδάκη. 12 τόμοι με 10.000 σελίδες, 350.000 λήμματα και 30.000 εικόνες και συνεργάστηκαν 400 συγγραφείς.</p> <p>Εγκυκλοπαίδεια του Πυρσού. 24 τόμοι με 23.000 σελίδες, 280.000 λήμματα και 35.000 εικόνες και εργάστηκαν σε αυτή 700 συγγραφείς.</p>	<p>Η δικτατορία του Μεταξά. Ο ασφυκτικός έλεγχος και η λογοκρισία επειδυνώνουν την κατάσταση. Απόγειο η εξώθηση σε αυτοκτονία του φιλόλογου Ιωάννη Συκουτρή.</p> <p>Οικονομική κρίση. Οι συνέπειες από το κραχ του '29 δεν άργησαν να φανούν και στην Ελλάδα. Η παραγωγή του βιβλίου μειώνεται δραματικά.</p>	

Συμπεράσματα:

1 Πριν από κάθε περίοδο άνθησης του βιβλίου προηγείται ένας εξορθολογισμός στην παραγωγή του βιβλίου.

2 Σε κάθε περίοδο μειωμένης ελευθερίας της έκφρασης και λογοκρισίας (δικτατορίες, κατοχή) οι άνθρωποι της αριστεράς βρίσκουν καταφύγιο στο χώρο του βιβλίου και νέοι εκδοτικοί οίκοι γεννιούνται.

1940-44	1946-49	1950-1970	1967-1974	1980-2000	2009	2016
<p>Γερμανική κατοχή. Αν και η παραγωγή του βιβλίου συνεχίζει να ασφυκτυδά, δημιουργούνται κάποια μικρά παράνομα τυπογραφεία, των οποίων οι εκδόσεις διακινούνται μέσω της Αντίστασης.</p>	<p>Εμφύλιος πόλεμος. Υπό την πίεση του εμφυλίου πολέμου η παραγωγή του βιβλίου θα ακολουθήσει πτωτική πορεία, η οποία θα συνεχιστεί και μετά την λείξη του.</p>	<p>Η χαμηλή ποιότητα της ανάγνωσης μεταπολεμικά. Σε αναγνωστικό επίπεδο κυριαρχεί απόλυτα η λαϊκή λογοτεχνία και η παραλογοτεχνία που τροφοδοτούνται από περιοδικά ή περιοδικές εκδόσεις πλατιάς κυκλοφορίας.</p>	<p>Η δικτατορία των Συνταγματαρχών. Μεγάλο μέρος των ανθρώπων που δούλευαν στο χώρο του βιβλίου βρίσκεται στην φυλακή ή στην εξορία και ο συγγραφικός κόσμος παύει κάθε συγγραφή για ένα έτος διαμαρτυρόμενος ενάντια στην λογοκρισία. Πολλοί μορφωμένοι αριστεροί που έχασαν τις δουλειές τους στελεχώνουν το χώρο του βιβλίου, ενώ καινούργιοι εκδοτικοί οίκοι γεννιούνται.</p>	<p>Μεταπολίτευση. Το βιβλίο όπως και το περιοδικό αυξάνεται ποσοτικά αλλά και σε θεματολογία. Η παραγωγή του βιβλίου εξιχνονίζεται (φωτοσύνθεση και offset στην τυπογραφία) σημαντικά και φεύγει από το κέντρο της Αθήνας.</p>	<p>Οικονομική κρίση. Η παραγωγή του βιβλίου μειώνεται σημαντικά.</p>	<p>Κύρια πηγή για το χρονολόγιο: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, 1830-1974: ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ε.ΚΕ.ΒΙ.</p>

Η ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΣΤΑ ΕΞΑΡΧΕΙΑ

Είναι αλήθεια ότι ελάχιστα παραδοσιακά τυπογραφία έχουν απομείνει να δουλεύουν στην Ελλάδα με τη χρήση κινητών στοιχείων. Σε αντίθεση με τα καλλιτεχνικά βιβλιοδετεία τα οποία τα συναντάει κανείς ιδιαίτερα εύκολα κυρίως στην περιοχή των Εξαρχείων. Δεδομένου ότι μέχρι την δεκαετία του '80 δεν υπήρχαν πολεοδομικές ρυθμίσεις, οι λόγοι που έγινε η περιοχή των Εξαρχείων πόλος έλξης για τις χρήσεις αυτές, με βάση τη βιβλιογραφία αλλά και τις προφορικές μαρτηρίες, ήταν κυρίως οι εξής τρεις:

ΕΙΚ. 1.1

A. Τα πανεπιστήμια

Στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα κατασκευάζεται το Πανεπιστήμιο με την Βιβλιοθήκη και την Ακαδημία (1859, 1863), το Πολυτεχνείο επί της Πατησίων (1873), το Χημείο επί της Σόλωνος (1887) και αργότερα τα κτίρια της Νομικής (1930). Η συγκέντρωση αυτή των πανεπιστημίων γύρω από τα Εξάρχεια οδήγησε στην εγκατάσταση πολλών φοιτητών που έρχονται από όλη την Ελλάδα, καθηγητών και γενικά ανθρώπων της διανόησης.

Αυτοί με τη σειρά τους επέδρασαν πάνω στη ζήτηση του βιβλίου η οποία έθεσε τις προϋποθέσεις ώστε να αποτελέσει η περιοχή αυτή από πολύ νωρίς το επίκεντρο της Αθήνας όσον αφορά την αγοραπωλησία αλλά και την παραγωγή του βιβλίου. Άλλωστε η περιοχή των Εξαρχείων ενώ βρισκόταν πολύ κοντά στο κέντρο, δεν είχε τόσο υψηλά ενοίκια όπως οι περιοχές κοντά στο σύνταγμα όπου έμεναν κυρίως άνθρωποι ανώτερης τάξης και γι' αυτό ήταν εφικτό για αρκετά βιβλιοδετεία και τυπογραφία να αναπτυχθούν στην περιοχή (Καρούδης 2008).

B. Η νεολαία και η πολιτική αμφισβήτηση

Η ύπαρξη μεγάλου πληθυσμού φοιτητών και φοιτητριών στην περιοχή ήταν επίσης ένας από τους λόγους για την έντονη πολιτικοποίησης της περιοχής από τα τέλη του 19ου αι. κιάλας, χαρακτηριστικό που διατηρείται έντονα μέχρι και σήμερα. Στα καφενεία της περιοχής σύχναζαν οι δημοτικιστές, αλλά και πολλές σοσιαλιστικές ομάδες οι οποίες βρίσκονταν υπό διωγμό. Στον εμφύλιο η περιοχή των Εξαρχείων διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο, όπως και στα γεγονότα του Πολυτεχνείου το 1973. Στην μεταπολίτευση η περιοχή γίνεται επίκεντρο για όλο το φάσμα της αριστεράς, ενώ από την δεκαετία του 1980 και μετά γίνεται εμφανής η παρουσία του αντιεξουσιαστικού χώρου.

Οι ιδεολογικές ζυμώσεις και η έντονη πολιτικοποίηση της περιοχής είχε άμεση επίδραση στο χώρο του βιβλίου. Πολλές περιοδικές εκδόσεις, εφημερίδες και πολιτικά βιβλία τα οποία φιλοξένησαν στις σελίδες τους μεγάλο μέρος της ιδεολογικής συζήτησης που έλαβε χώρα στο ελληνική κοινωνία από την δημιουργία του ελληνικού κράτους και μετά, εκδόθηκαν και διακινήθηκαν στα Εξάρχεια. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι μέχρι και σήμερα η παρουσία του έντυπου λόγου ακόμα και στους τοίχους, με την μορφή αφίσας, είναι παραπάνω από εμφανής, με το μεγαλύτερο μέρος να εξακολουθεί να τυπώνεται στα τυπογραφεία της περιοχής.

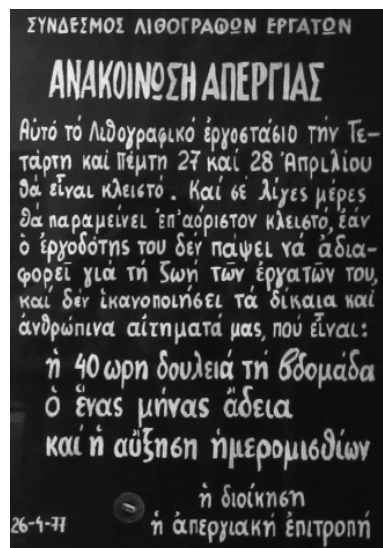

ΕΙΚ. 1.2

Γ. Η συμβολή των προσφύγων και των αριστερών

Στο πρώτο μισό του 20ου αιώνα υπήρχε μια σταδιακή αύξηση της παραγωγής και της πώλησης του βιβλίου. Το 1930 καταγράφονται περισσότερα από 128 τυπογραφεία στην Αθήνα, ενώ το έτος 1954 έχουν ξεπεράσει τα 205 (Ν. Ιγγλέσης, 1930, 1954). Τα περισσότερα από αυτά βρίσκονται στα Εξάρχεια και στους δρόμους πίσω από το Δημαρχείο της Αθήνας. Οι συνθήκες εργασίας για όσους δούλευαν σε αυτά δεν ήταν εύκολες. Αναφορές από την περίοδο του μεσοπολέμου δείχνουν ότι η δουλειά του τυπογράφου ή του βιβλιοδέτη δεν ήταν πάντα σταθερή, πολλές φορές οι εργάτες στο χώρο του βιβλίου αναγκάζονταν να δουλεύουν εποχιακά με συνεχές άγχος και ανασφάλεια, εκτός βέβαια από αυτούς που κατάφεραν να προσληφθούν στο Εθνικό Τυπογραφείο, αλλά αυτό προϋπέθετε διασυνδέσεις στην κρατική εξουσία.

εικ. 1.3

Αφίσα από τη Μεγάλη Κλαδική Απεργία του 1977 που κράτησε πάνω από 2 μήνες και τελείωσε με νίκη των Εργατών Λιθογράφων που κατοχύρωσαν την Κλαδική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας με 5νθήμερο, 8ωρο, 40ωρο.

Παρόλα αυτά η δουλειά στο χώρο αυτό προϋποθέτει ανθρώπους αν όχι μορφωμένους τουλάχιστον εγγράμματους. Δύο είναι οι κατηγορίες ανθρώπων που όπως φαίνεται διαδραμάτισαν πρωταγωνιστικό ρόλο στο χώρο του βιβλίου κατά τον 20ο αιώνα. Η πρώτη κατηγορία αφορά τους μορφωμένους πρόσφυγες από την Μικρά Ασία κατά τον μεσοπόλεμο και η δεύτερη τους αριστερούς κυρίως μετά τον εμφύλιο. Υπάρχουν μαρτυρίες για τους Κωνσταντινουπολίτες κυρίως τεχνίτες που έδωσαν ώθηση στην τυπογραφία (Χ. Λούκος, 2002), όπως επίσης και για πολλούς αριστερούς οι οποίοι ενώ μπορεί να είχαν φοιτήσει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν σε μεγάλο βαθμό αποκλεισμένοι από το επάγγελμά τους και κυρίως από την πρόσβαση στο δημόσιο. Ενδεχομένως σε αυτούς μπορεί να οφείλεται το γεγονός ότι οι τυπογράφοι είναι από τους πρώτους εργαζόμενους που επιχειρήσαν συνδικαλιστικές ενώσεις, με μεγάλη συμμετοχή στους ταξικούς αγώνες της Ελλάδας.

“ Την πιάτσα στα Εξάρχεια την έφτιαξαν οι πολιτικοί κρατούμενοι. Στο μεσοπόλεμο τα περισσότερα τυπογραφεία ήταν κάτω απ’ την Ομόνοια. Προς το Μεταξουργείο.

”

Νίκος Βοζίκης,
τυπογράφος - μονοτύπης
(προφορική μαρτυρία)

εικ. 1.4

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΕΞΑΡΧΕΙΩΝ

Ιστορική εξέλιξη της περιοχής

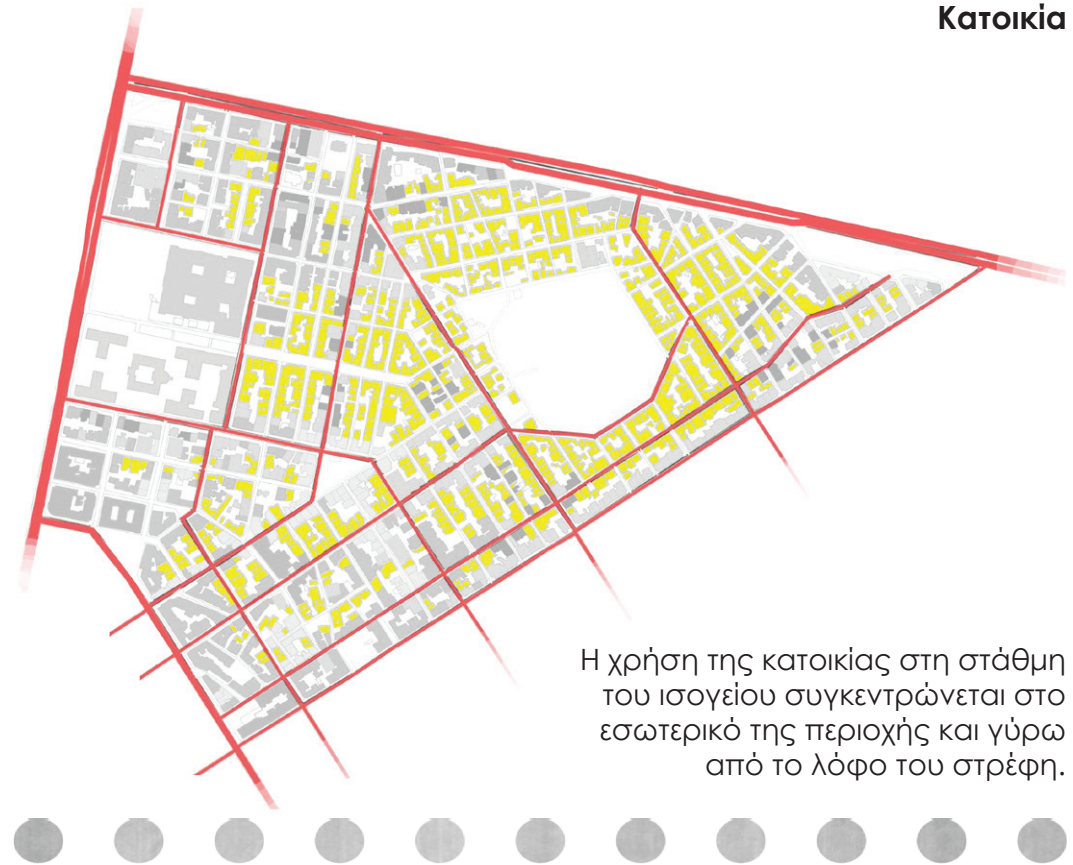
Η περιοχή των Εξαρχείων μέχρι το 1865 δεν συμπεριλαμβανόταν στο σχέδιο πόλης της Αθήνας. Παρόλα αυτά υπήρχε ένας οικισμός κυρίως από νησιώτες μάστορες, από την Κάρπαθο, την Άνδρο, την

εικ. 1.5
Εξάρχεια, 1862

Σκόπελο και την Τήνο, οι οποίοι είχαν μεταναστεύσει στην Αθήνα για να συμμετέχουν στην ανοικοδόμηση της καινούργιας πρωτεύουσας. Ο οικισμός αυτός, ο οποίος ήταν ένας από τους πρώτους αυθαίρετους οικισμούς της Αθήνας, ονομαζόταν «Προάστιον» και είχε ως βασική είσοδο την οδό Προαστίου, την σημερινή Εμμανουήλ Μπενάκη. Η πολεοδομική συγκρότηση της περιοχής χαρακτηρίστηκε από στενά και ακανόνιστα δρομάκια, τα οποία διατηρήθηκαν στην αρχική τους μορφή και μετά την ένταξη της περιοχής στο σχέδιο πόλεως. Το τοπωνύμιο Εξάρχεια οφείλεται στο επώνυμο ενός Ηπειρώτη Έξαρχου, που διατηρούσε παντοπωλείο στην διασταύρωση των οδών Θεμιστοκλέους και Σολωμού (Πορτάλιου, 2008).

Κατά το μεσοπόλεμο, λόγω των προσφύγων από τη μικρά Ασία και της μαζικής μετανάστευσης προς την Αθήνα, έλαβε χώρα μια έντονη οικοδόμηση της περιοχής, με σκοπό την στέγαση του νέου πληθυσμού. Το 1929

Η χρήση της κατοικίας στη στάθμη του ισογείου συγκεντρώνεται στο εσωτερικό της περιοχής και γύρω από το λόφο του στρέφη.

θεσπίζεται ο νόμος περί οριζόντιας ιδιοκτησίας και εμφανίζονται οι πρώτες πολυκατοικίες (Σαρηγιάννης, 2000). Αμέσως μετά εκδίδεται ο πρώτος Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός (Γ.Ο.Κ. 1929), σύμφωνα με τον οποίο αυξάνονται οι συντελεστές εκμετάλλευσης. Τότε ξεκινάει η κατεδάφιση των παλιών νεοκλασικών κατοικιών και η ανοικοδόμηση πολυκατοικιών

εικ. 1.6
Ο πολύμορφος χαρακτήρας της περιοχής

Εμπόριο - βιοτεχνία - αναψυχή

Οι χρήσεις εμπορίου, βιοτεχνίας και αναψυχής εκτείνονται στα όρια και κατά μήκος των βασικών αξόνων της περιοχής.

στη θέση τους. Η περιοχή των Εξαρχείων θα γνωρίσει μεγάλη ένταση οικοδόμησης από τότε και μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Το μεταναστευτικό κύμα από την ύπαιθρο που θα προκύψει μετά τον εμφύλιο και η μέθοδος της αντιπαροχής που ακολουθείται από πολλούς ιδιοκτήτες ακινήτων, θα συμβάλουν

στην περαιτέρω πυκνώση του αστικού ιστού της περιοχής. Το 1985 με την ψήφιση του Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αθήνας επιχειρείται από το ΥΠΕΧΩΔΕ μια διαδικασία ανάπλασης της περιοχής των Εξαρχείων, η οποία όμως θα περιοριστεί τελικά στην κήρυξη ορισμένων διατηρητέων κτιρίων και στην πεζοδρόμηση κάποιων δρόμων. Στο Π.Δ. για την έγκριση του

Δημόσιες χρήσεις

Οι δημόσιες χρήσεις (εκπαίδευση και διοικητικές υπηρεσίες) βρίσκονται κυρίως στα δυτικά της περιοχής.

Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δήμου Αθηναίων, το 1988, στο οποίο ονομάζονται οι συνοικίες της Αθήνας, ορίζονται χρήσεις γης και περιγράφονται στοιχεία συγκρότησης του ιστού, κοινωνικού εξοπλισμού καθώς και δημόσιων χώρων και πράσινου. Με Π.Δ. του 1989 χαρακτηρίζεται ως παραδοσιακό τμήμα της πόλης των Αθηνών η περιοχή Εξαρχείων - Μουσείου

– Στρέφη και καθορίζονται ειδικοί όροι δόμησης των οικοπέδων. Τέλος, το 1993, εκδίδεται ειδικό διάταγμα χρήσεων γης, το οποίο στην ουσία χωρίζει την περιοχή σε δύο ενότητες με όριο τις Στουρνάρη και Αραχώβης, γεγονός στο οποίο μπορούμε να αποδώσουμε κατά ένα μέρος τη μορφή των Εξαρχείων σήμερα (Πορτάλιου, 2008, Καρύδης, 2008).

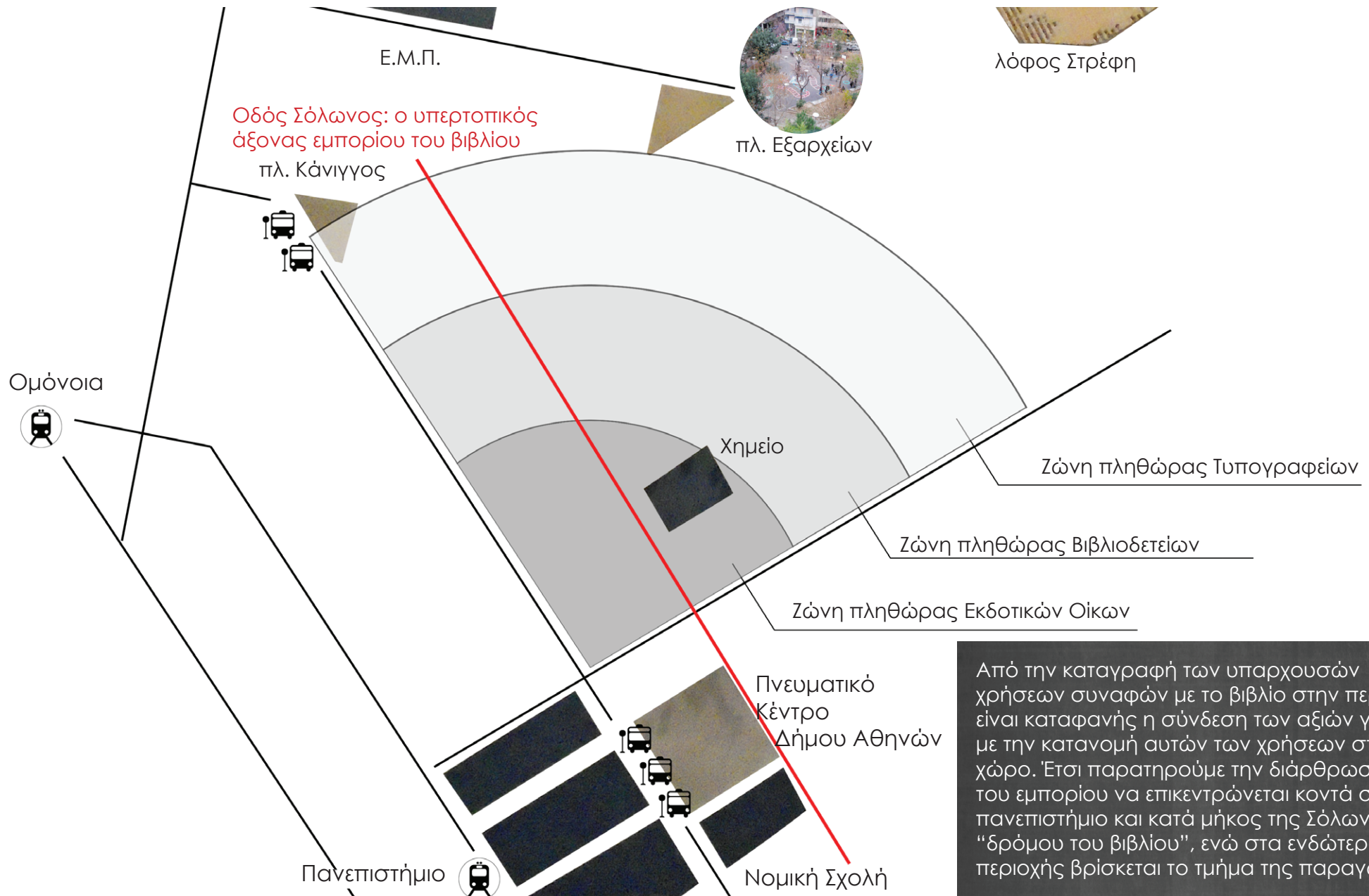

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΧΡΗΣΕΩΝ ΣΥΝΑΦΩΝ ΜΕ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

Από την καταγραφή των υπάρχουσών χρήσεων συναφών με το βιβλίο στην περιοχή είναι καταφανής η σύνδεση των αξιών γης με την κατανομή αυτών των χρήσεων στο χώρο. Έτσι παρατηρούμε την διάρθρωση του εμπορίου να επικεντρώνεται κοντά στο πανεπιστήμιο και κατά μήκος της Σόλωνος του "δρόμου του βιβλίου", ενώ στα ενδότερα της περιοχής βρίσκεται το τμήμα της παραγωγής.

“

Ήταν μια τρελή ιδέα, που εμένα μου πήγαινε απόλυτα και αλάφραινε την ψυχή μου, όμως απ' την άλλη μεριά παραδεχόμενοι ότι θα μπορούσε να είναι και μια σκέτη τρέλα. Το εμπιστεύτηκα στη γυναίκα μου που ζούσε από κοντά όλη την αγωνία μου, νύχτα και μέρα.

- Ξέρεις, της είπα, το βιβλίο νομίζω είναι πραγματικά τέλει...

- Λοιπόν;

- Λοιπόν αυτό είναι το σφάλμα του.

Είναι τέλει ενώ δε θα έπρεπε να είναι. Και αυτό που λείπει είναι ο Χρόνος. Ο χρόνος που πέρασε κι άφησε τα σημάδια του. Όσες γραμμές κι αν χάραξα με την πούντα, δεν είναι αρκετές. Και φαίνονται κατασκευασμένες. Η φθορά πρέπει να είναι πιο μεγάλη, έχουν περάσει πέντε ολόκληροι αιώνες. Το βιβλίο πρέπει να το γδώρω κυριολεκτικά. Πρέπει να το περάσω με οξύ για να παλιώσει πραγματικά το δέρμα και όχι να φαίνεται μόνο σαν παλιό... με δυο λόγια πρέπει να το καταστρέψω, να το χαλάσω... Ξέρω, πως όπως είναι, είναι πολύ ωραίο και δεν πρέπει. Λέω λοιπόν... και είδα να περνά η ίδια έκπληξη που είχα νιώσει κι εγώ, στα μάτια της γυναίκας μου.

”

“Ένας Πορτογάλος του 1973μ.Χ.”

Δώδεκα Βιβλία Δεμένα, Ανδρέας Γανιάρης

ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ

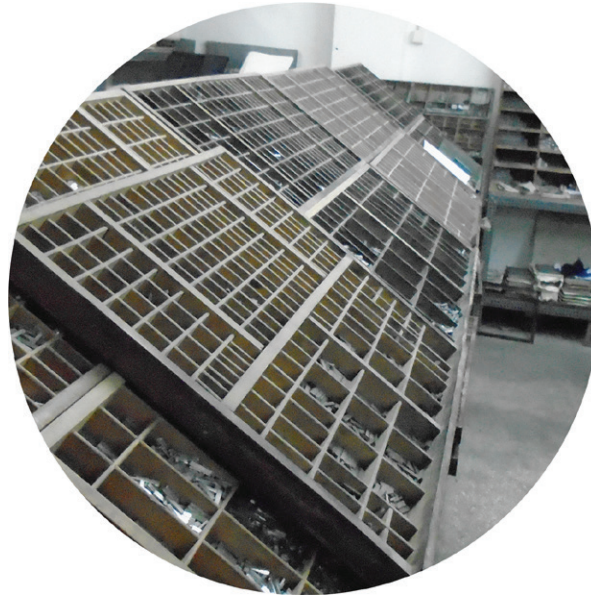
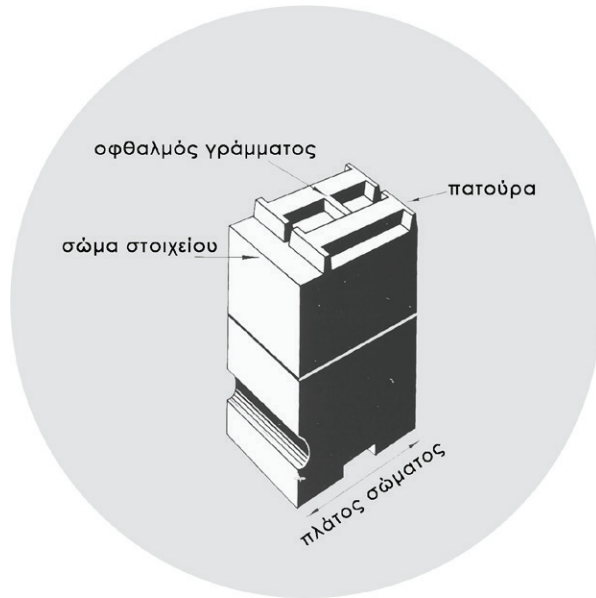

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑΣ

Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ (ΓΟΥΤΕΜΒΕΡΓΙΑ) ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ

εικ. 2.1

Τα τυπογραφικά στοιχεία

Τα τυπογραφικά στοιχεία είναι φτιαγμένα από μολύβι, αντιμόνιο και κασσίτερο. Πάνω τους βρίσκονται ανάγλυφα τα γράμματα, τα οποία τυπώνονται με τη μέθοδο της υψιτυπίας. Τα πρώτα ελληνικά στοιχεία χρονολογούνται το 1465.

εικ. 2.2

Οι κάσες με τα στοιχεία

Στην παραδοσιακή τυπογραφία η στοιχειοθεσία γίνεται με το χέρι. Τα στοιχεία βρίσκονται στις κάσες (στοιχειοθετήρια) ανά τύπο γραμματοσειράς και μέγεθος γράμματος χωρισμένα σε κουτάκια και ομαδοποιημένα ανά κάσα.

εικ. 2.3

Το συνθετήριο

Ο στοιχειοθέτης χρησιμοποιώντας το συνθετήριο επιλέγει ένα-ένα τα στοιχεία από τις κάσες για να σχηματίσει τις αράδες. Ανάμεσα από τις γραμμές χρησιμοποιεί διάστυχα (λεπτές σιδερένιες πλάκες), ενώ αντίστοιχα γίνεται και η αραιώση ανάμεσα από τις λέξεις.

εικ. 2.4

Ο σελιδοθέτης

Εφόσον σχηματίσει μια σειρά στο συνθετήριο, ο στοιχειοθέτης, την τοποθετεί στο σελιδοθέτη. Εκεί γίνεται η σελιδοποίηση. Όλη η διαδικασία της στοιχειοθεσίας διαρκεί πολλές ώρες και γίνεται κατά κανόνα σε όρθια στάση.

εικ. 2.5

Κτύπημα και δέσιμο

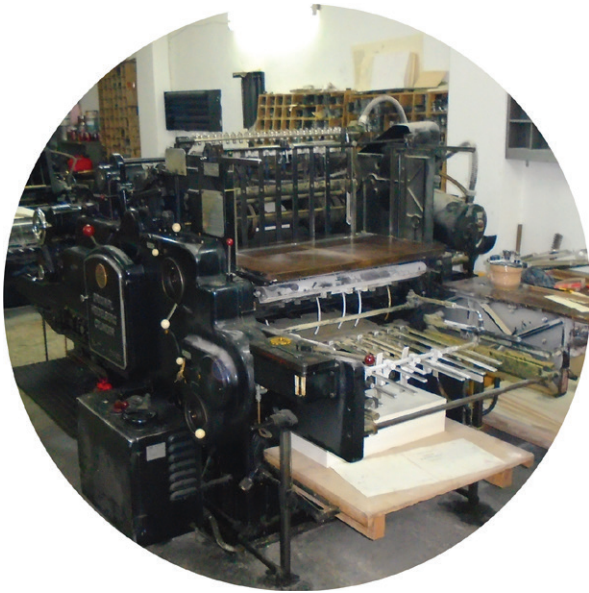
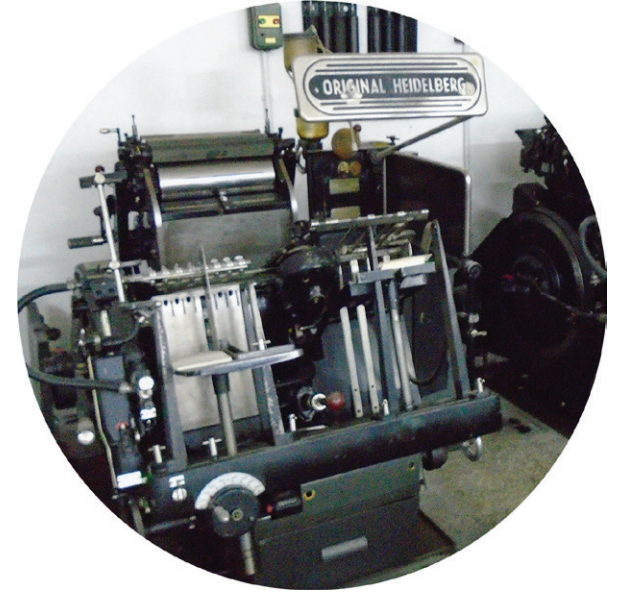
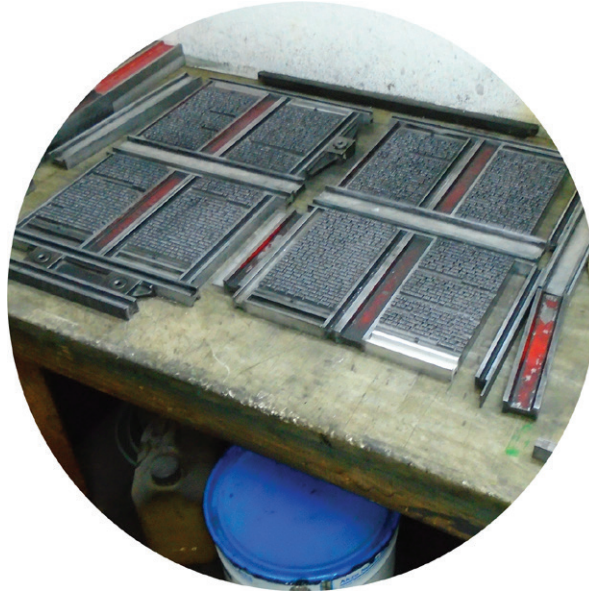
Αφού στοιχειοθετηθεί μια ολόκληρη σελίδα ο τυπογράφος κτυπάει με ένα σφυράκι σε ένα μαρμάρινο πάγκο το στοιχειοθετημένο κείμενο για να ισιώσουν τα στοιχεία και να μην υπάρχουν ανισοσταθμίες. Στη συνέχεια τα δένει περιμετρικά με ένα σχοινάκι.

εικ. 2.6

Τα σελιδόχαρτα

Τα σελιδόχαρτα χρησιμοποιούνται για την μεταφορά των στοιχειοθετημένων κειμένων.

εικ. 2.7
Το δοκίμιο

Μετά την ολοκλήρωση της στοιχειοθεσίας μιας σελίδας γίνεται το δοκίμιο για να ελεγχθούν τυχόν λάθη. Η διαδικασία αυτή γίνεται με τη βοήθεια ενός μικρού χειροκίνητου επιτραπέζιου πιεστήριου. Τα δοκίμια θα ελεγχθούν από τον επιμελητή της έκδοσης προτού γίνει η τελική εκτύπωση.

εικ. 2.8
Το τελάρο

Εφόσον έχουν στοιχειοθετηθεί και ελεχθεί όλες οι σελίδες ενός τυπογραφικού, στη συνέχεια τοποθετούνται στο τελάρο και σφίγγουν με διάφορα σίδερα. Για κάθε τυπογραφικό του βιβλίου θα πρέπει να γίνουν διαφορετικά τελάρια ώστε να μπουν στη μηχανή και να τυπωθούν.

εικ. 2.9
Όρθιο πιεστήριο

Το όρθιο τυπογραφικό πιεστήριο λειτουργεί με μια κινητή πλάκα πίεσης και την σταθερή βάση τοποθέτησης του πλαισίου της τυπογραφικής πλάκας και φυσικά τα κύλινδρα μελάνωσης.

εικ. 2.10
Επίπεδο πιεστήριο

Το επίπεδο πιεστήριο λειτουργεί με κύλινδρο πίεσης ο οποίος μαζί με το χώρο του μελανείου, τον μεταδότη κύλινδρο και τα κύλινδρα μελάνωσης της τυπογραφικής πλάκας, όπως φυσικά και το επίπεδο τμήμα τοποθέτησης και σύσφιξης της μήτρας, αποτελούν τα βασικά του μέρη.

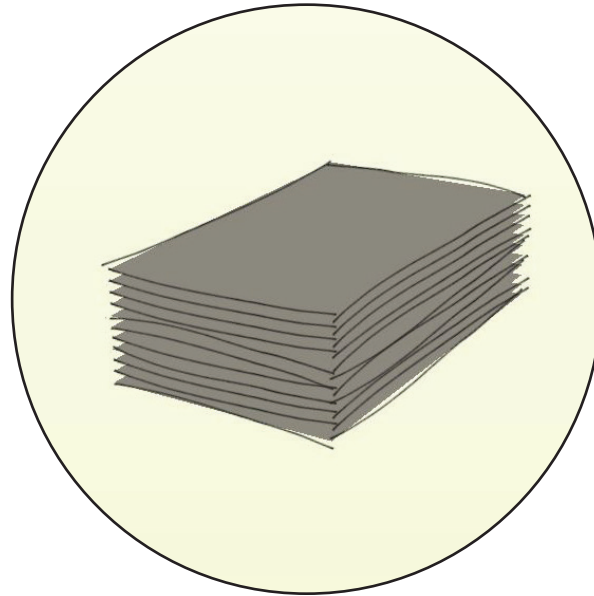
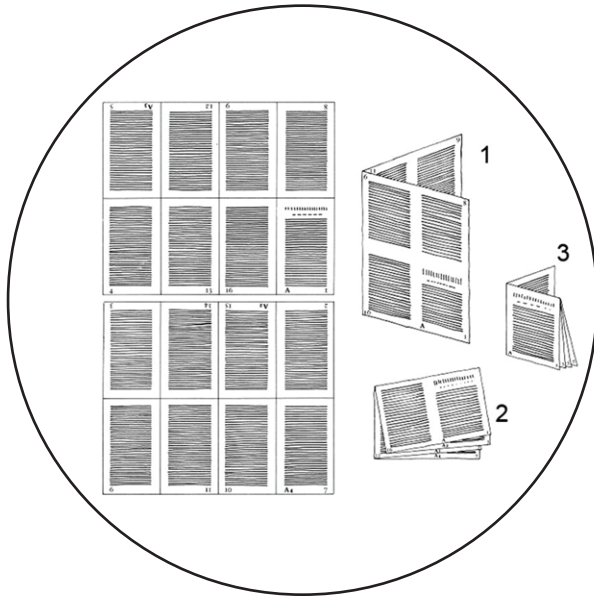
εικ. 2.11
Τα κλισέ

Οι εικόνες, τα διακοσμητικά σχέδια και οτιδήποτε άλλο χρειάζεται να τυπωθεί πλην των γραμμάτων γίνεται με τη βοήθεια κλισέ. Τα κλισέ είναι το αρνητικό του εκάστοτε σχεδίου αποτυπωμένο σε μεταλλικές πλάκες οι οποίες τοποθετούνται στο τελάρο μαζί με το υπόλοιπο κείμενο.

εικ. 2.12
Το χαρτί

Το πάχος του χαρτιού μετριέται με βάση το βάρος του σε γραμμάρια. Υπάρχουν διάφορα είδη χαρτιού, ενώ σε ειδικές εκδόσεις μπορεί να χρησιμοποιηθεί και χειροποίητο χαρτί.

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ

εικ. 2.13
Δίπλωμα του τυπογραφικού

Το τυπογραφικό φύλλο είναι το εκτυπωμένο φύλλο το οποίο αποτελείται από αρκετές σελίδες του βιβλίου (συνήθως 16σέλιδα). Διπλώνεται ώστε να αποκτήσει τη διάσταση του βιβλίου, όσο το δυνατόν παράλληλα στη διεύθυνση των νεράων του χαρτιού.

εικ. 2.14
Σύνθεση

Εφόσον διπλωθούν τα τυπογραφικά πρέπει να μπουν στη σωστή σειρά για να δημιουργηθεί το σώμα του βιβλίου. Η σύνθεση είναι η διαδικασία αυτή κατά την οποία τα διπλωμένα τυπογραφικά φύλλα μπαίνουν σε σειρά.

εικ. 2.15
Δημιουργία εγκοπών και ξύσιμο του βιβλίου

Το σώμα του βιβλίου τοποθετείται στον "λουκιστήρα" και με ένα πριόνι δημιουργούνται τα "λούκια" που θα υποδεχτούν τους σπάγκους που θα χρησιμοποιηθούν στη συραφή. Επίσης με το πριόνι με πλάγιες κινήσεις ξύνεται η ράχη του βιβλίου για να γίνει τραχιά και να κολλήσει η κόλλα.

εικ. 2.16
Ράψιμο (κλωστοραφή)

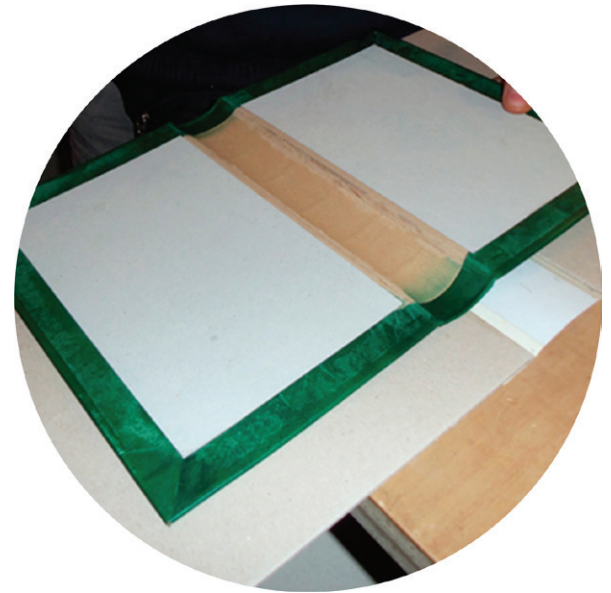
Τα τυπογραφικά του βιβλίου τοποθετούνται στο τεζάκι, με τη ράχη προς τους σπάγκους, ώστε αυτοί να εισχωρούν στις εγκοπές της ράχης. Το ράψιμο γίνεται με βελόνα και ειδική κλωστή βιβλιοδεσίας, αλειμμένη με κερί και σαπουνί για να γλιστρά. Το κάθε τυπογραφικό ράβεται μόνο του και συγχρώνος με το διπλανό του.

εικ. 2.17
Πιεστήριο

Με το πιεστήριο επιτυγχάνεται η συμπίεση του βιβλίου ώστε να μειωθεί ο όγκος της ράχης ο οποίος αυξάνεται με το δίπλωμα και το ράψιμο.

εικ. 2.18
Κόλλημα (ψαροκόλλημα)

Με το σφυρί ο βιβλιοδέτης τρίβει τη ράχη για την ευθυγράμμιση των τυπογραφικών και την εξομάλυνση των εξογκωμάτων που δημιουργήθηκαν από τις κλωστές και τους σπάγκους. Το κόλλημα της ράχης γίνεται με πινέλο και το στέγνωμά της με φυσικό τρόπο.

εικ. 2.19

Κόψιμο-ξάκρισμα

Σε ειδική κοπτική μηχανή γίνεται το κόψιμο των 3 πλευρών του βιβλίου. Το κόψιμο γίνεται για δύο λόγους. Πρώτον ευθυγραμμίζονται οι 3 πλευρές του βιβλίου και δεύτερον αποδεσμεύονται οι σελίδες του βιβλίου από τα διπλωμένα τυπογραφικά.

εικ. 2.20

Σφύρισμα

Αν το βιβλίο πρόκειται να έχει στρογγυλή ράχη, με ένα σφυρί (τσαγκαρόσφυρο), κτυπιέται η ράχη του βιβλίου ώστε να αποκτήσει την επιθυμητή καμπυλότητα.

εικ. 2.21

Κεφαλάρια

Τα κεφαλάρια του βιβλίου είναι δύο μικρά κομμάτια υφασμάτινης ταινίας τα οποία κολλούνται στις δύο ακριανές πλευρές της ράχης. Τα κεφαλάρια εκτός από διακοσμητικά, προστατεύουν και την ράχη όταν τραβιέται το βιβλίο από το ράφι, ειδικά αν πρόκειται για πολύ βαρύ βιβλίο.

εικ. 2.22

Κόλλημα της τέλας

Η τέλα είναι ένα είδος γάζας κολλαρισμένης, με αραιή ύφανση. Με την τέλα ο βιβλιοδέτης σταθεροποιεί το σχήμα της ράχης έτσι ώστε να αυξήσει την αντοχή της στο χρόνο.

εικ. 2.23

Σκελετός του εξωφύλλου

Ο σκελετός του εξωφύλλου αποτελείται από ένα κομμάτι ειδικού χαρτιού (κραφτ) και ένα δεύτερο κομμάτι ειδικού χαρτιού (συρταρόχαρτο), το οποίο συνδέει τα χαρτόνια του εξωφύλλου.

Αν η ράχη πρόκειται να έχει εξογκώματα, κολλούνται λεπτά κομμάτια φελλού ανάλογα με τα μέτρα του βιβλιοδέτη.

εικ. 2.24

Ντύσιμο του εξωφύλλου.

Για το ντύσιμο του εξωφύλλου χρησιμοποιούνται διάφορα υλικά όπως πανί (πανόδετο), λινό, χαρτί, δέρμα (δερματοδέτο), πλαστικοποιημένο χαρτί ή συνδιασμός τους. Επιπλέον, μπορεί να χρησιμοποιηθούν χαρτιά διακοσμημένα με την τεχνική της μαρμαρόκολλας.

εικ. 2.25
Χρύσωμα

Με τον όρο χρύσωμα εννοούμε την αποτύπωση γραμμάτων και διακοσμητικών στοιχείων στο εξώφυλλο του βιβλίου. Η αποτύπωση γίνεται με τη μέθοδο της βαθυτυπίας. Ενίοτε μπορεί να μην χρησιμοποιηθεί καθόλου χρώμα και απλά να χαραχτούν τα γράμματα στο εξώφυλλο.

εικ. 2.26
Πέρασμα του καλύμματος.

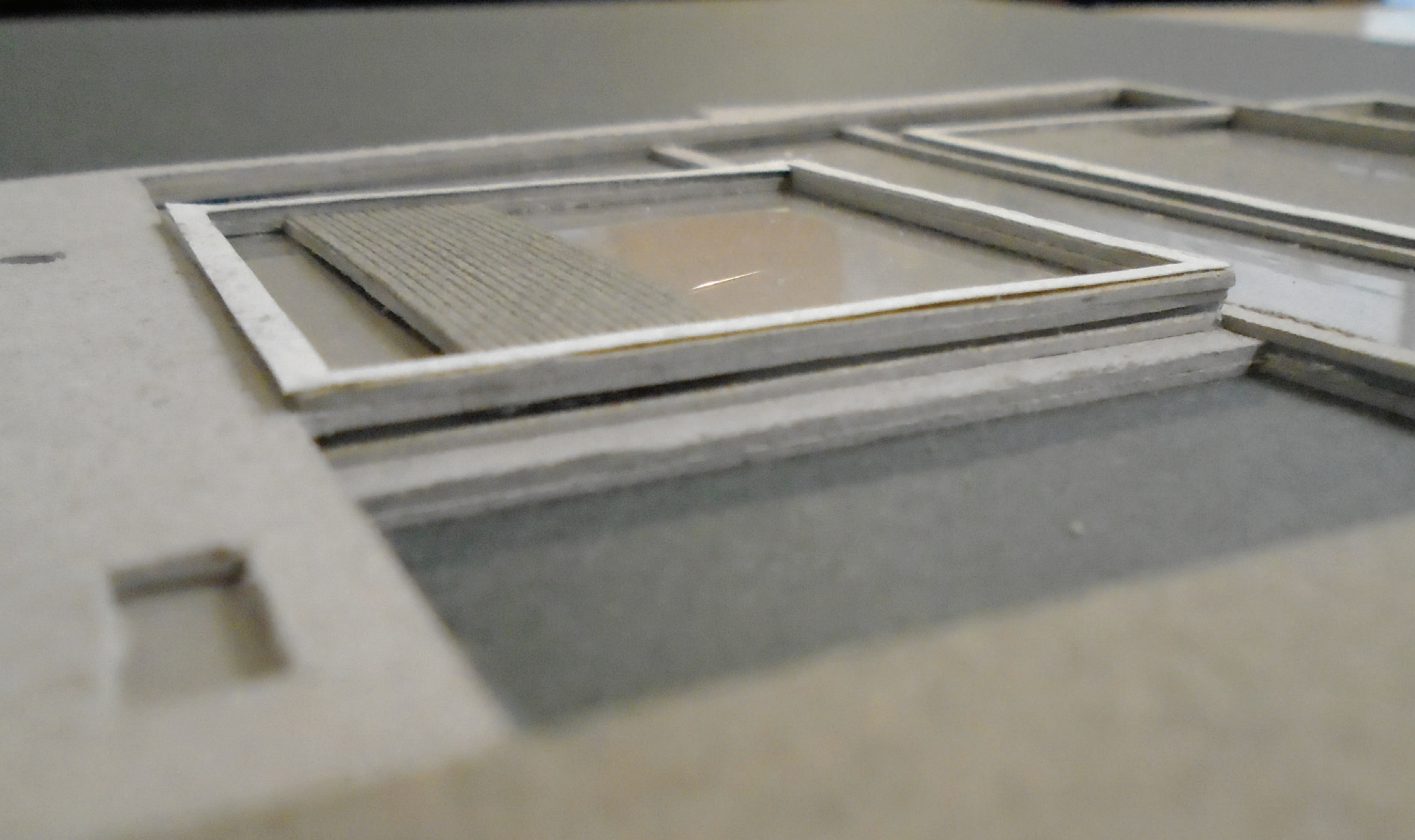
Η ένωση του εξωφύλλου με το σώμα του βιβλίου πραγματοποιείται με το κόλλημα της ελεύθερης εξωτερικής επιφάνειας του βιβλίου με τις εσωτερικές επιφάνειες των ντυμένων χαρτονιών του εξωφύλλου. Με το κόκκαλο τελειοποιείται το κόλλημα με έμφαση στις άκρες και στις εγκοπές.

εικ. 2.27
Πρεσάρισμα.

Στο τέλος το βιβλίο τοποθετείται σε πρέσα ώστε να επιτευχθεί το κόλλημα του καλύμματος χωρίς ζάρες.

Η ΠΡΟΤΑΣΗ

ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΕΝΑΡΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

- Ανάδειξη του βιβλίου σαν στοιχείο πολιτισμικής κληρονομιάς
- Διατήρηση και διάδοση της παραδοσιακής τέχνης της τυπογραφίας και της βιβλιοδεσίας.
- Ενίσχυση του υπάρχοντος δικτύου καλλιτεχνικών βιβλιοδετειών και τυπογραφείων στην περιοχή.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ

Ανοιχτός και εξωστρεφής, τόσο ως προς τις λειτουργίες που ενσωματώνει, όσο και ως προς τη μορφή των λειτουργιών αυτών στο χώρο. Ένας υπερτοπικός πυκνωτής ο οποίος θα τροφοδοτείται από την υπάρχουσα αγορά του βιβλίου και θα την ενισχύει, τονίζοντας παράλληλα την πίσω όψη της αγοράς αυτής, τα τυπογραφεία και τα βιβλιοδετεία.

ΣΕΝΑΡΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Ως προς τον ανοικτό του χαρακτήρα:

Στόχος η λειτουργία σαν υπερτοπικό κέντρο ενημέρωσης και προβολής της καλλιτεχνικής τυπογραφίας και βιβλιοδεσίας. Οι προβολές, οι βιβλιοπαρουσιάσεις, οι διαλέξεις, τα σεμινάρια και οποιεσδήποτε άλλες ανοικτές εκδηλώσεις λαμβάνουν χώρα να μην προϋποθέτουν εισιτήριο, για να υπάρχει όσο το δυνατόν μεγαλύτερη προσέλευση και να μην αποκλείεται κανένας από όσους μπορεί να ενδιαφέρονται.

Ως προς τον εκπαιδευτικό του χαρακτήρα:

Ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα συστηματικής εκμάθησης το οποίο να περιλαμβάνει δύο ενότητες σπουδών: την σχολή καλλιτεχνικής τυπογραφίας και την σχολή καλλιτεχνικής βιβλιοδεσίας, με μαθήματα θεωρίας και εργαστηριακά μαθήματα, καθώς και πρακτική άσκηση στο επαγγελματικό εργαστήριο.

Ως προς την οικονομική βιωσιμότητα:

Στόχος η οικονομική αυτονομία η οποία θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω της λειτουργίας του εργαστηρίου, του καφέ και του πωλητηρίου, σε συνδυασμό με τις διάφορες εκδηλώσεις που μπορεί να λαμβάνουν χώρα στο συγκρότημα.

ΦΟΡΕΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

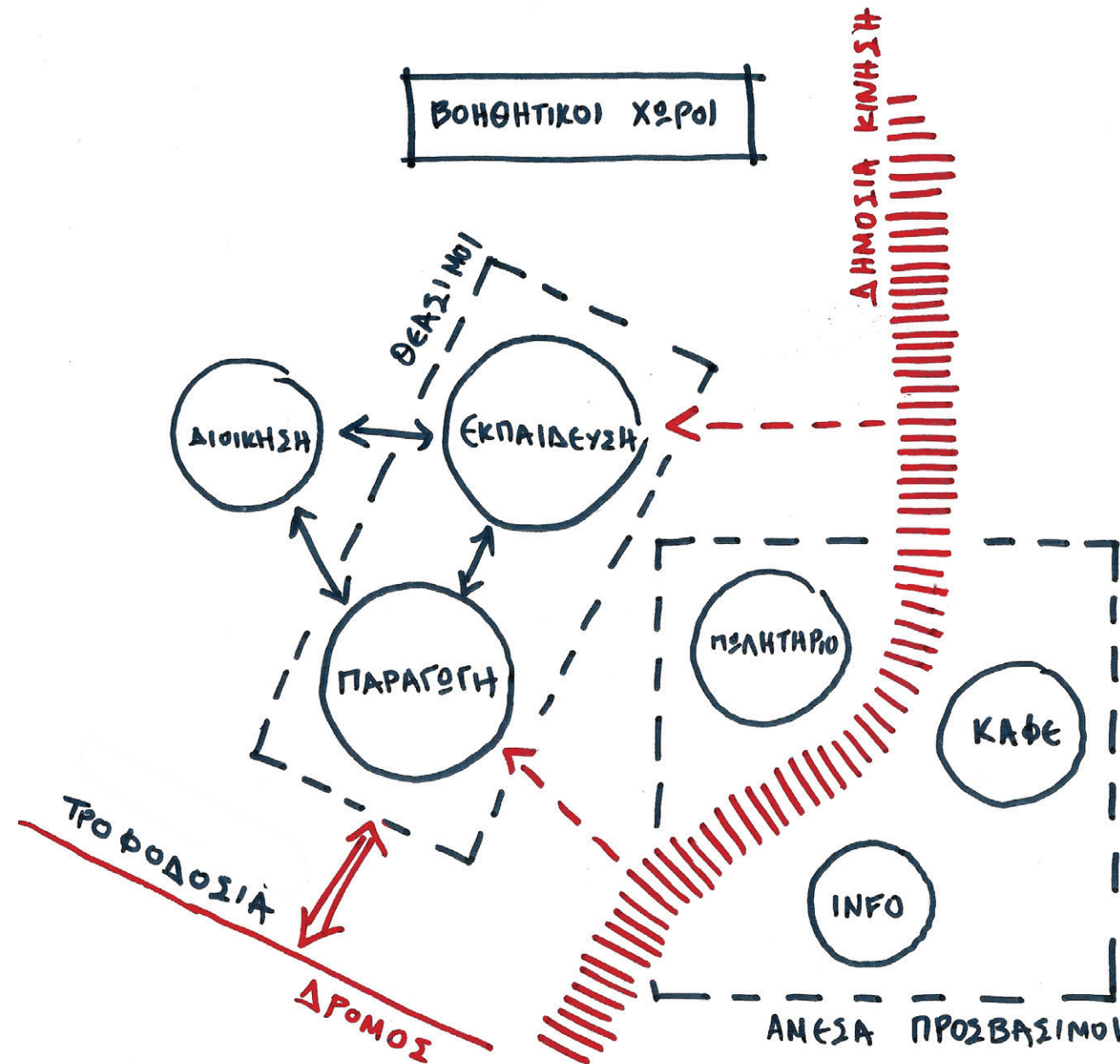
Θα μπορούσε να αποτελεί έναν ημι-αυτόνομο οργανισμό (Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα) ο οποίος να υπάγεται στο Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού (Ε.Ι.Π.), στο οποίο ενσωματώθηκε πρόσφατα και το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου (Ε.ΚΕ.ΒΙ.) μαζί με τα προγράμματα που διατηρεί, όπως η πλατφόρμα biblionet και η «φιλιαναγνωσία».

Με αυτόν τον τρόπο τα προγράμματα προώθησης της συγγραφής, έκδοσης και πώλησης του βιβλίου που διατηρεί το Ε.ΚΕ.ΒΙ. και πλέον διαχειρίζεται το Ε.Ι.Π. θα μπορούσαν να συμπληρωθούν με ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα προώθησης της παραδοσιακής τέχνης της παραγωγής του βιβλίου, δημιουργώντας μια πιο ολοκληρωμένη στρατηγική για την ενίσχυση του ελληνικού βιβλίου και των συναφών επαγγελματιών.

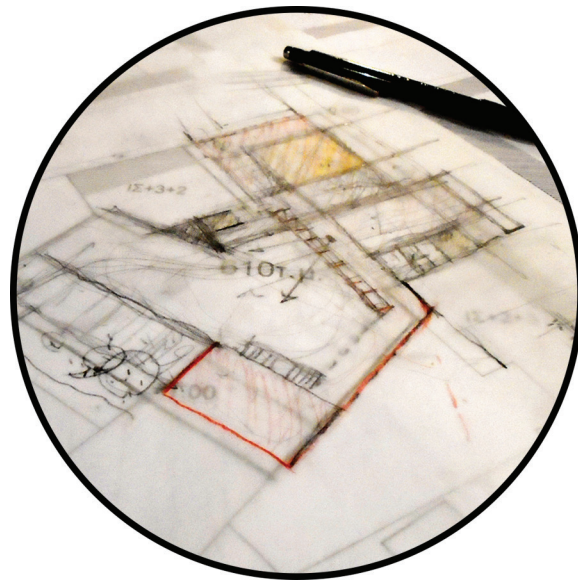

εικ. 3.1

ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

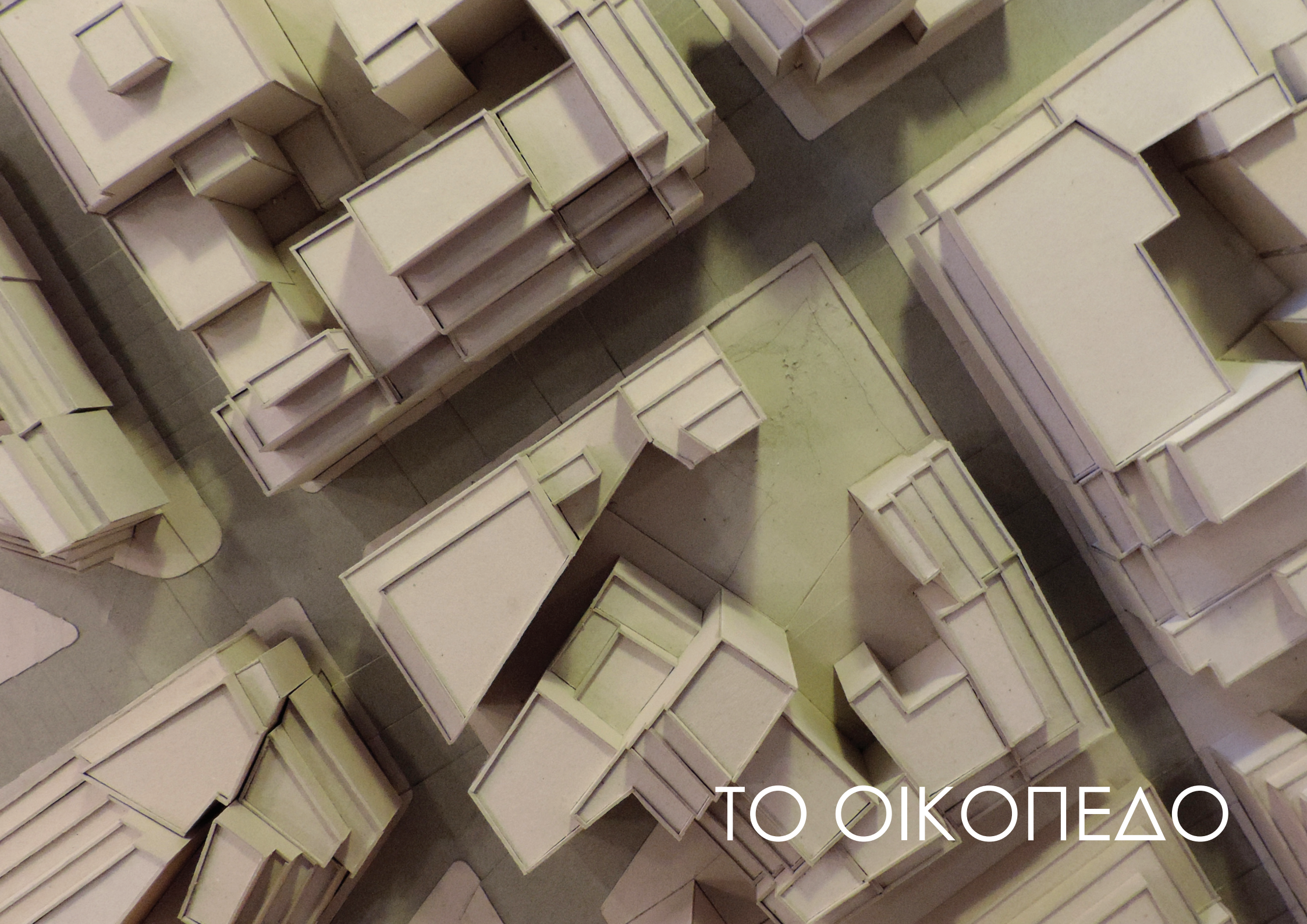

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟΙ ΧΩΡΟΙ	ΕΚΤΑΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	200 τ.μ.
Εργαστήριο βιβλιοδεσίας Εργαστήριο τυπογραφίας Εργαστήριο φωτοσύνθεσης και κλισέ Αίθουσα εκδηλώσεων	
ΠΑΡΑΓΩΓΗ	160 τ.μ.
Χώροι τυπογραφίας: στοιchioθεσία με το χέρι, μηχανική στοιchioθεσία, δοκίμια, σελιδοποίηση, εκτύπωση, αποθήκευση. Χώροι βιβλιοδεσίας: δίπλωμα, σύνθεση, κόψιμο, ράψιμο, εξόφυλλα, κλισέ, χρυσοτυπία, πιεστήριο, αποθήκευση.	
ΔΙΟΙΚΗΣΗ	60 τ.μ.
Γραφείο υπευθύνου Γραφείο γραμματέα Λογιστήριο Αίθουσα συνεδριάσεων	
ΠΩΛΗΤΗΡΙΟ	35 τ.μ.
ΚΑΦΕΝΕΙΟ	35 τ.μ.
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	25 τ.μ.
ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ	85 τ.μ.
ΣΥΝΟΛΟ:	600 τ.μ.

ΜΕΡΟΣ Β:
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

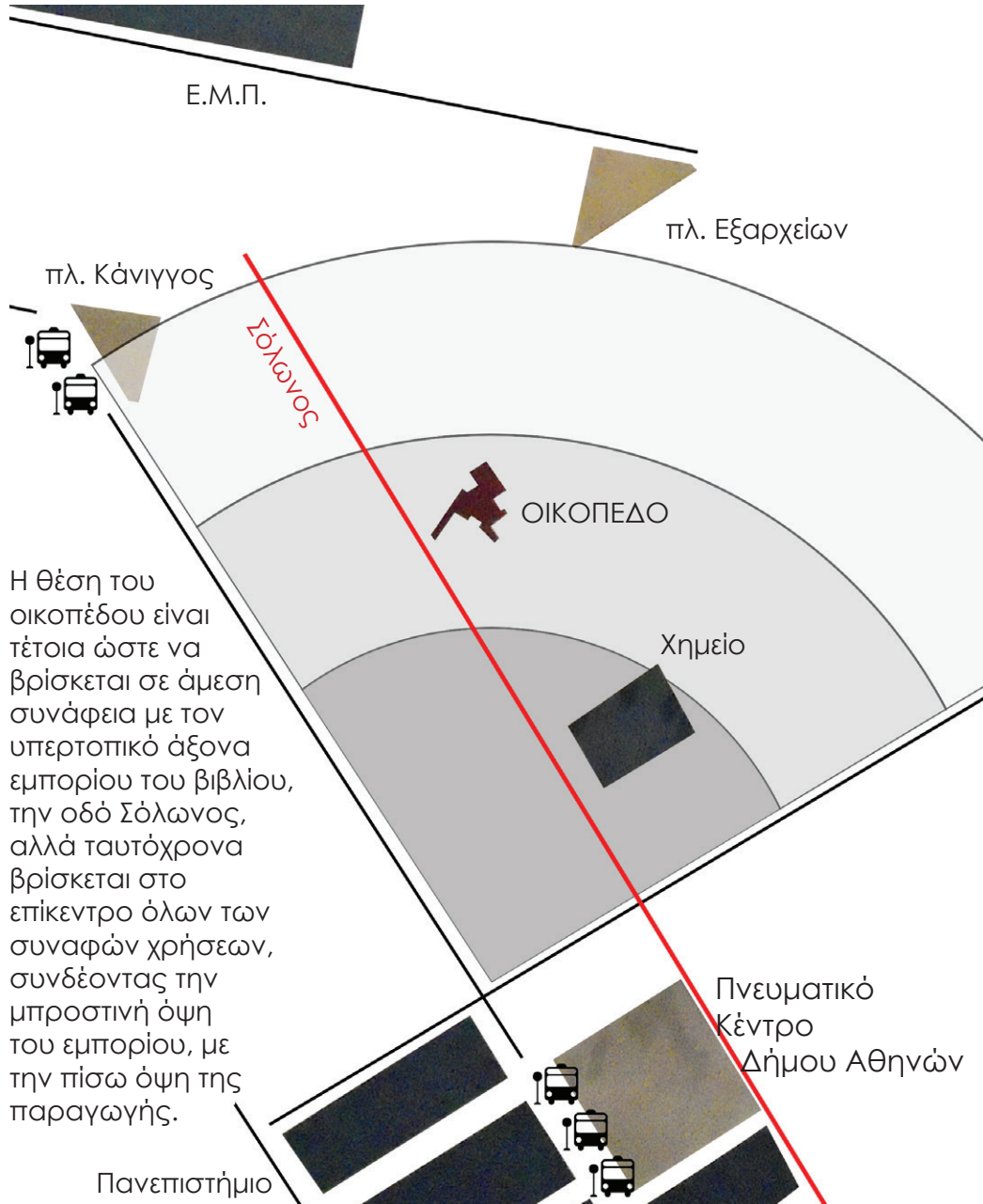

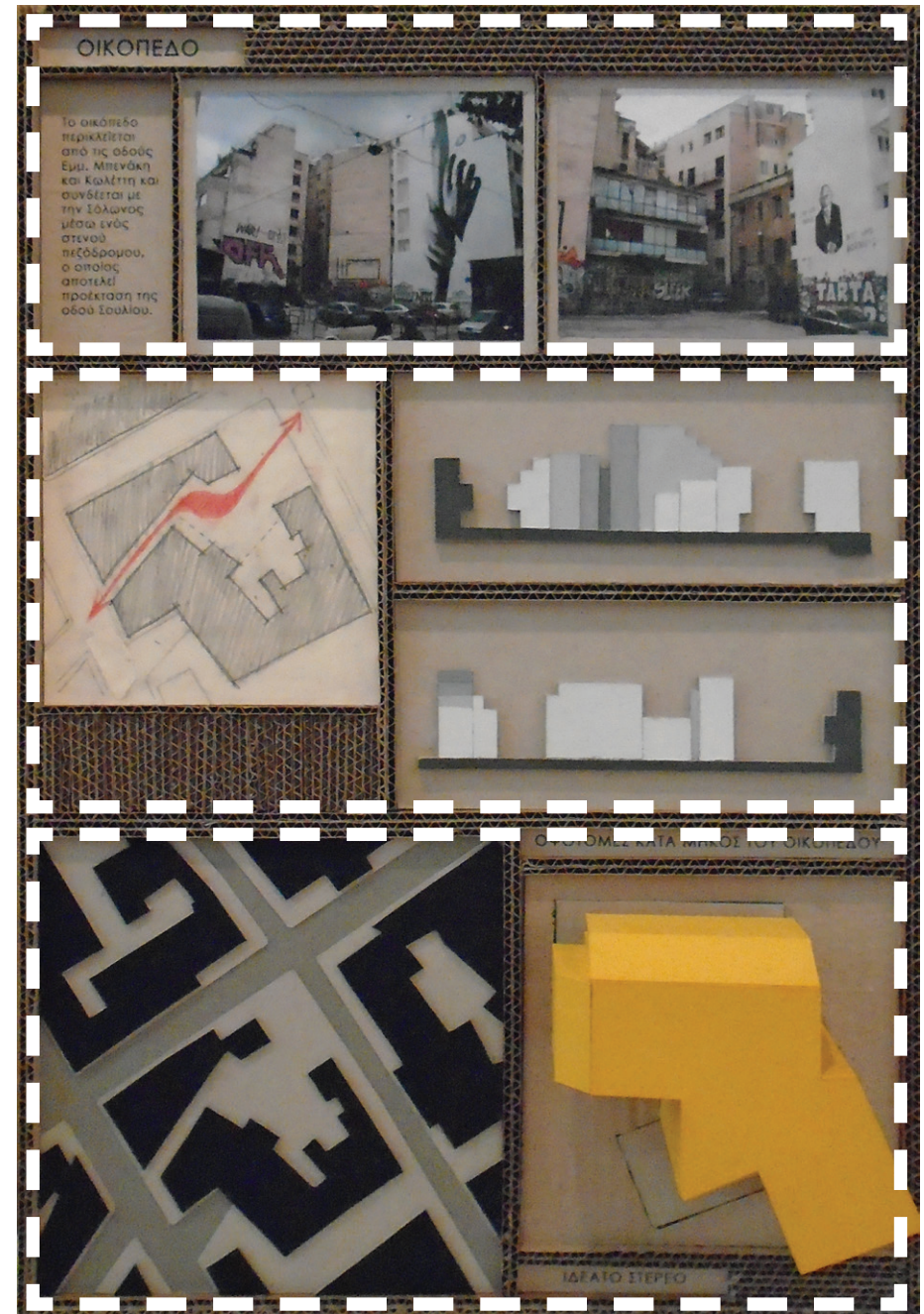
ΤΟ ΟΙΚΟΠΕΔΟ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ

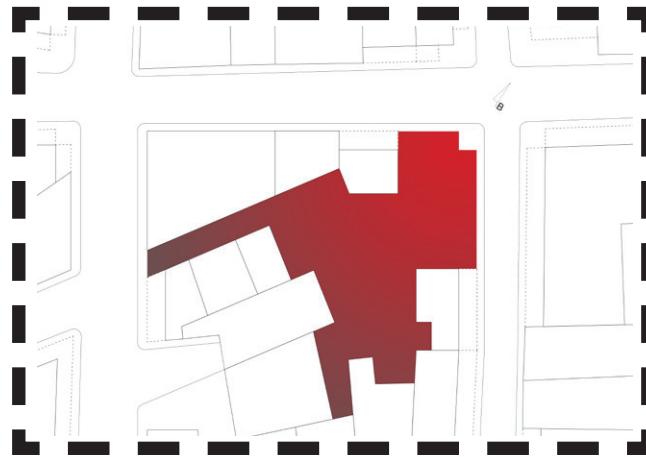

Η θέση του οικοπέδου είναι τέτοια ώστε να βρίσκεται σε άμεση συνάφεια με τον υπερτοπικό άξονα εμπορίου του βιβλίου, την οδό Σόλωνος, αλλά ταυτόχρονα βρίσκεται στο επίκεντρο όλων των συναφών χρήσεων, συνδέοντας την μπροστινή όψη του εμπορίου, με την πίσω όψη της παραγωγής.

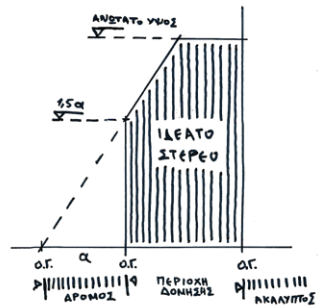
ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ

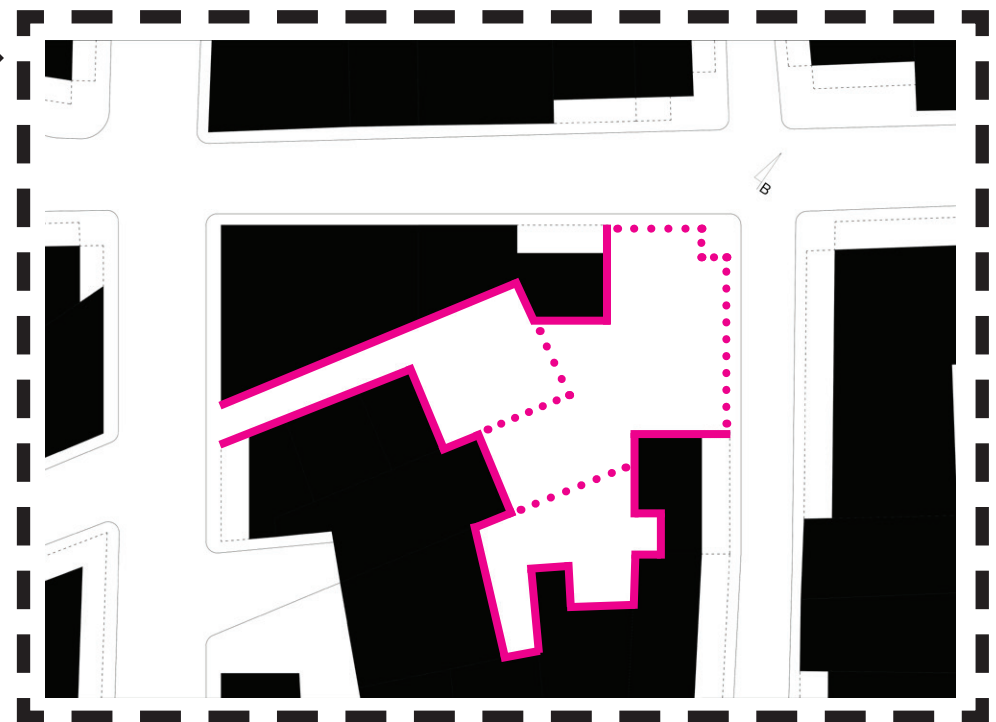
Αντίληψη του οικοπέδου από το επίπεδο του δρόμου.

Αντίληψη του οικοπέδου και των ορίων του από το εσωτερικό του.

Ανάλυση του οικοδομικού κανονισμού.

Υπολογισμός του ιδεατού στερεού

ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΙΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΥ ΤΕΤΡΑΓΩΝΟΥ

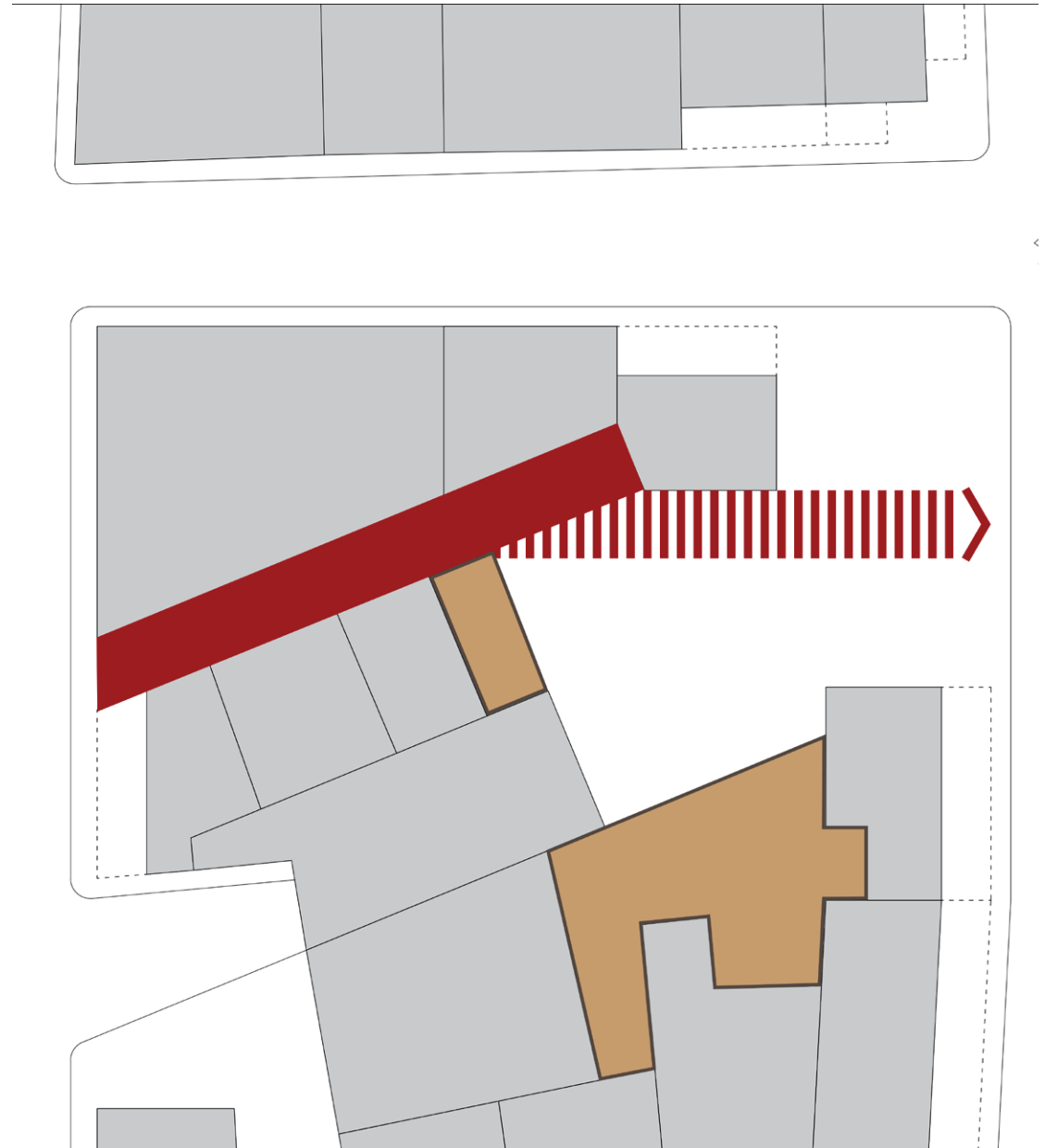

εικ. 4.1

Η αναζωογόνηση του οικοδομικού τετραγώνου προκύπτει σαν αναγκαιότητα με βάση τα χαρακτηριστικά της περιοχής και την μορφολογία του οικοπέδου και θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσα από δύο επιμέρους άξονες:

1 Την πεζοδρόμηση της οδού Σουλίου και την προέκτασή της μέχρι την οδό Κωλέττη, έτσι ώστε να υπάρχει μια διαμπερή δημόσια κίνηση από την Σόλωνος μέχρι την Κωλέττη, η οποία παράλληλα θα συνλειτουργεί με την κύρια χρήση του κέντρου βιβλίου που προτείνεται.

2 Την ενοποίηση των ακαλύπτων χώρων. Η περίπτωση του εν λόγω οικοπέδου θα μπορούσε να αποτελεί ιδανική περίπτωση ενοποίησης ακαλύπτων, τόσο λόγω της ανάγκης για δημόσιους χώρους στην περιοχή, όσο και σαν συμπληρωματική παρέμβαση της κύριας χρήσης που προτείνεται. Έτσι θα μπορούσαν να δημιουργηθούν ζώνες περισσότερο δημόσιες ή ιδιωτικές, ανάλογα με το αν αυτές συνορεύουν με εσωτερικές ή εξωτερικές προσόψεις.

ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

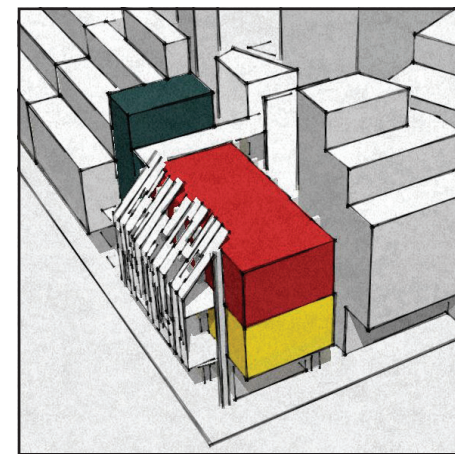
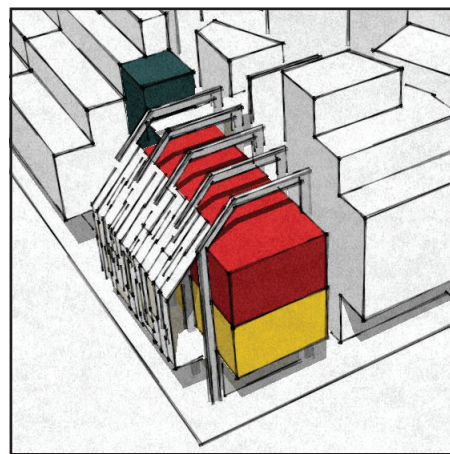
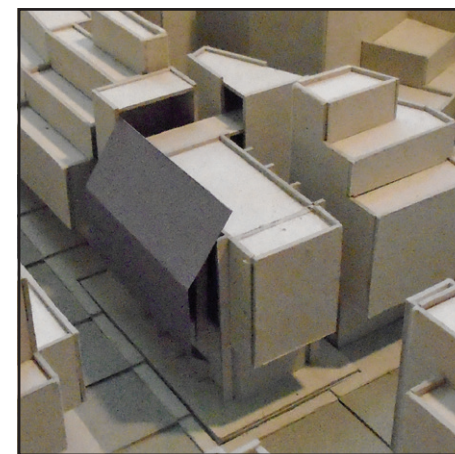
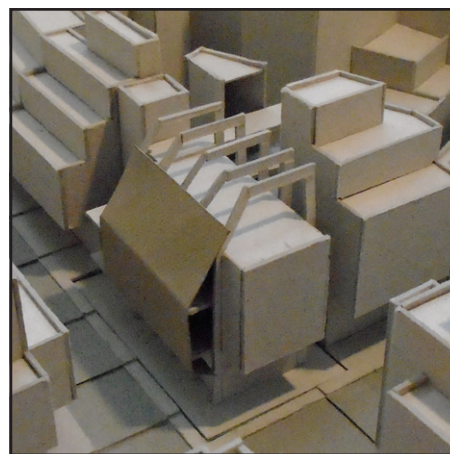
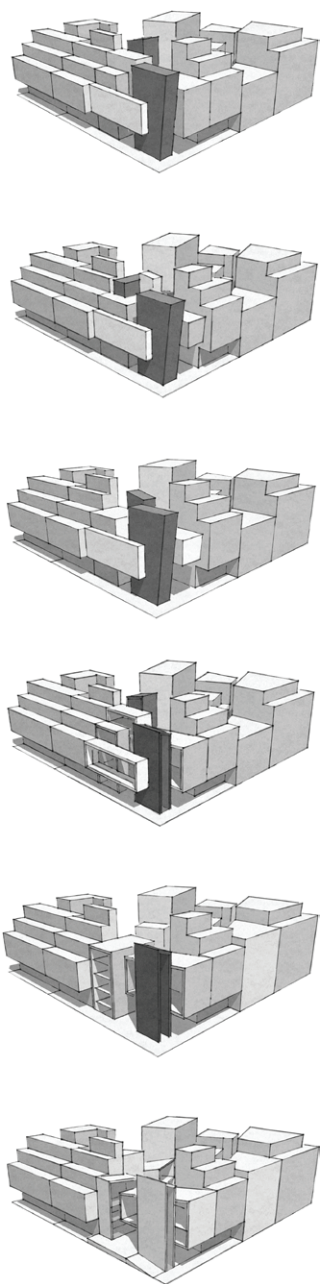
ΣΤΟΧΟΙ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ

Οι κύριοι στόχοι της μελέτης αυτής είναι η εξοικίωση με το κτιριολογικό πρόγραμμα, η διερεύνηση των δυνατοτήτων του συγκεκριμένου οικοπέδου και η μελέτη των εναλλακτικών μορφών που θα μπορούσε να πάρει το κτίριο με βάση την ποιότητα των εσωτερικών του χώρων, την ποιότητα του δημόσιου χώρου που δημιουργεί (στη λογική της αναζωογόνησης του οικοδομικού τετραγώνου), όπως φυσικά και η σχέση αυτών των δύο μεταξύ τους.

Επιπλέον ένα πολύ σημαντικό στοιχείο αποτελεί η ένταξη στο αστικό περιβάλλον. Ήταν ασαφές στην αρχή το κατά πόσο έπρεπε να ακολουθηθεί μια λογική “ομαλής” ένταξης, ώστε να ταιριάζει στο περιβάλλον του, ή μια λογική “αντιπαράθεσης” με το υπάρχον, ώστε να ξεχωρίζει, όντας μάλιστα ένα δημόσιο κτίριο. Και εν κατακλείδη, υπάρχει μια χρυσή τομή, έτσι ώστε να υπάρχει η συνδιαλαγή με το περιβάλλον,

ΒΗΜΑΤΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

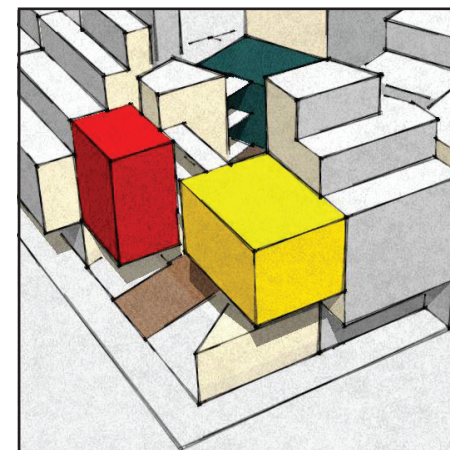
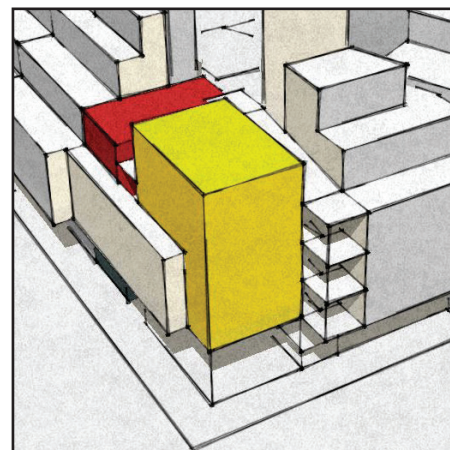
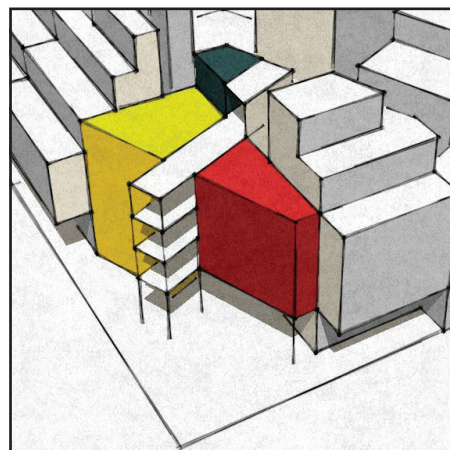
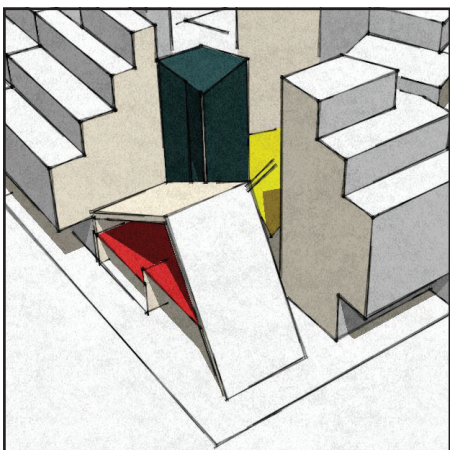
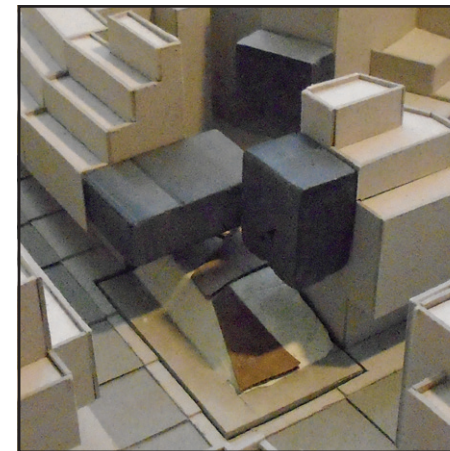
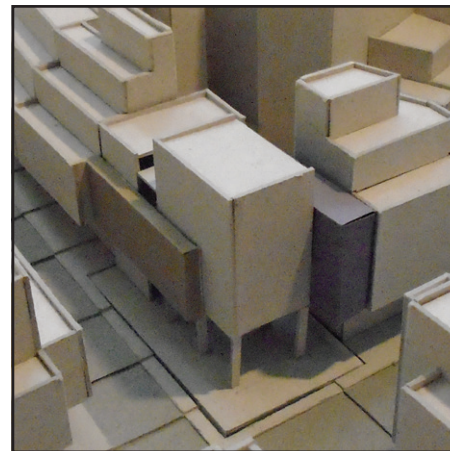
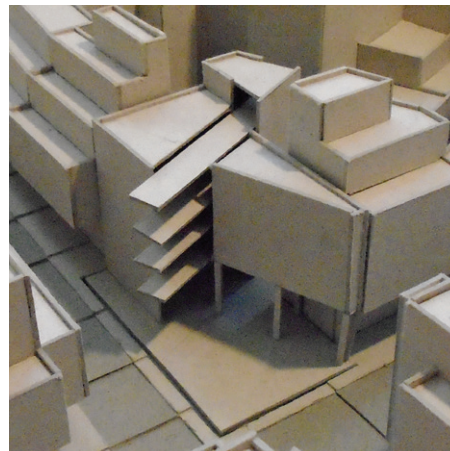
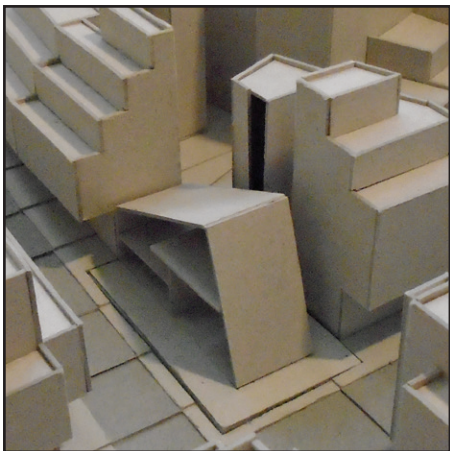
ΑΡΧΙΚΗ ΙΔΕΑ
 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΟΓΚΩΝ
 ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ

- ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ
- ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟΥ
- ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ
- ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
- ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΣΗ
- ΣΥΝΟΛΟ

- ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ
- ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟΥ
- ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ
- ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
- ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΣΗ
- ΣΥΝΟΛΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟΥ

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟΥ

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟΥ

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟΥ

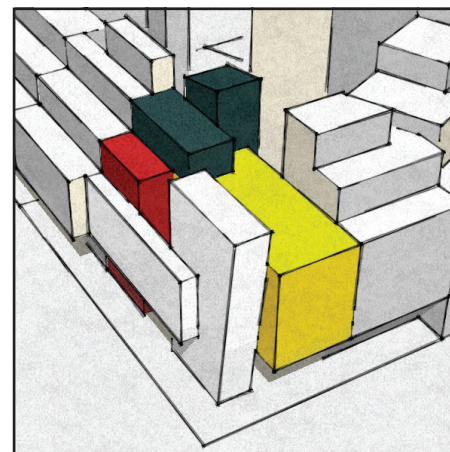
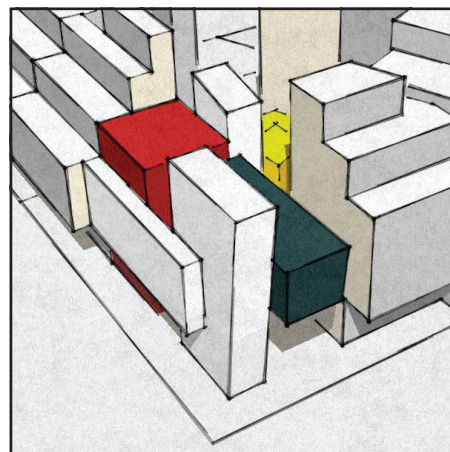
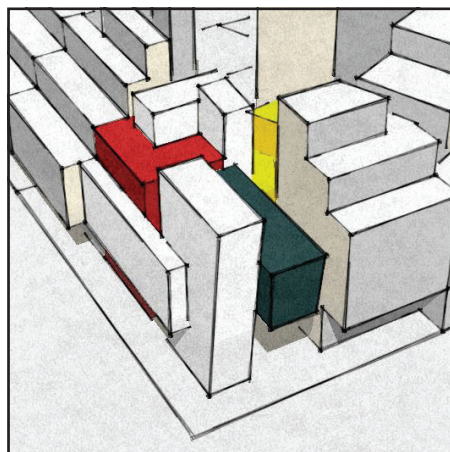
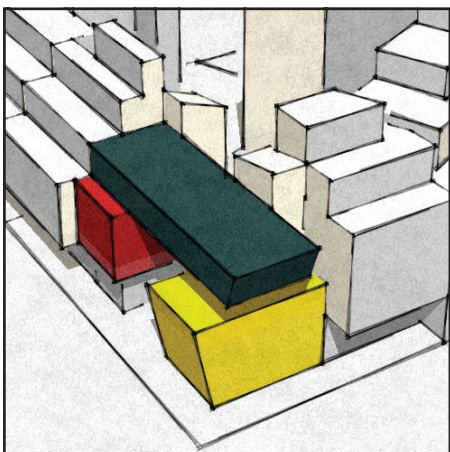
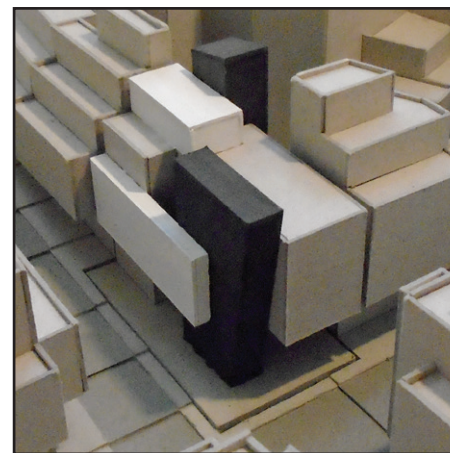
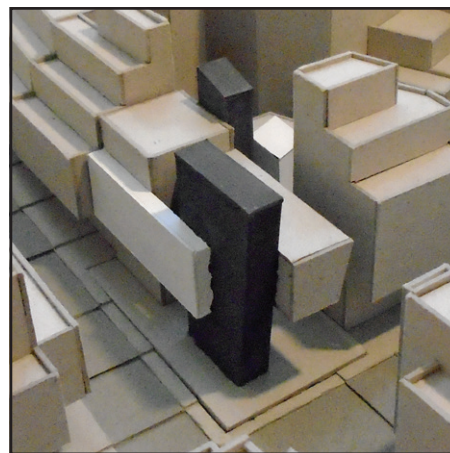
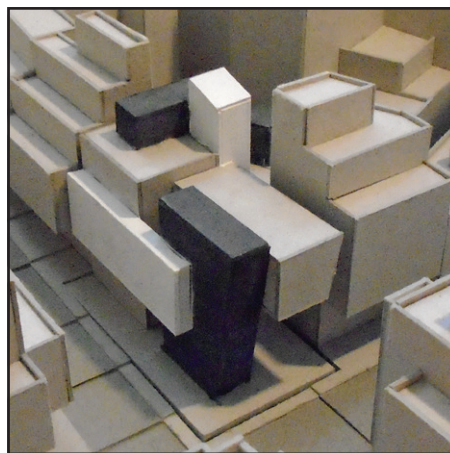
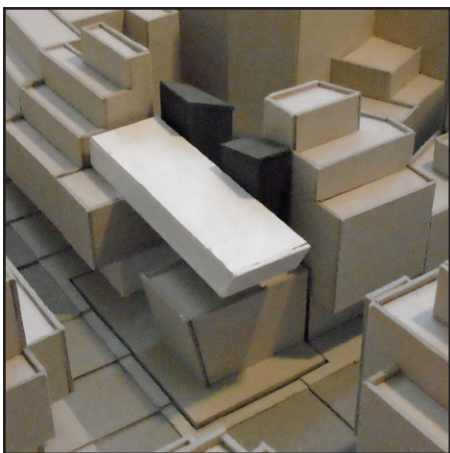
ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟΥ

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟΥ

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟΥ

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟΥ

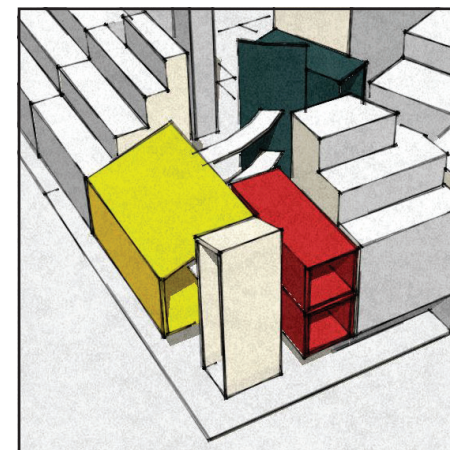
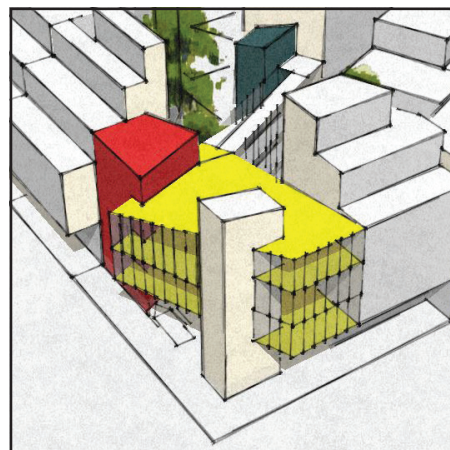
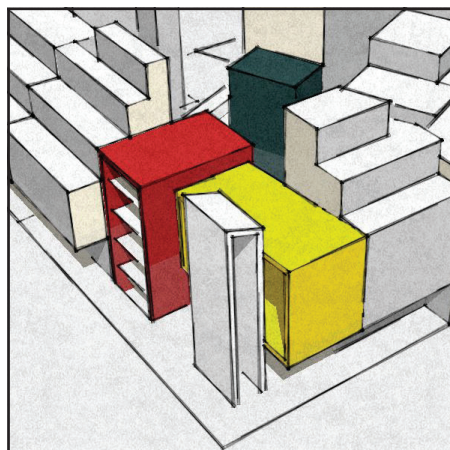
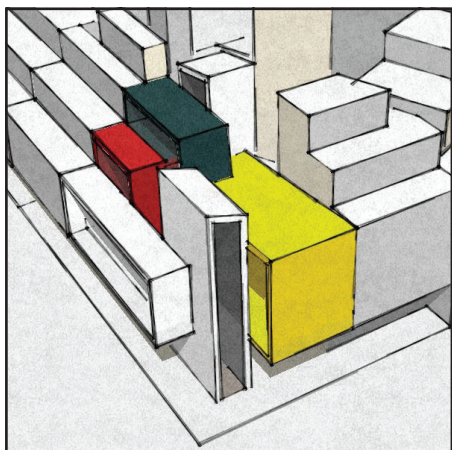
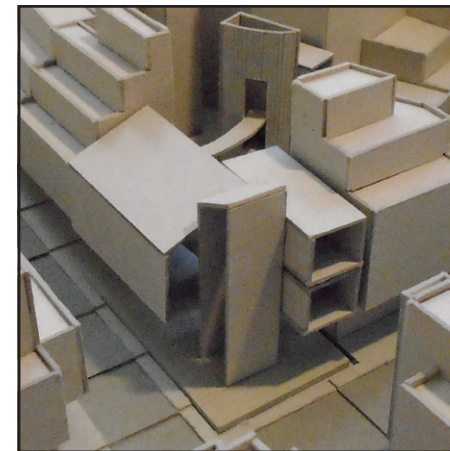
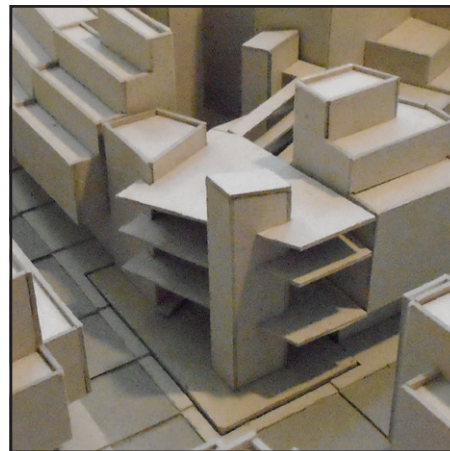
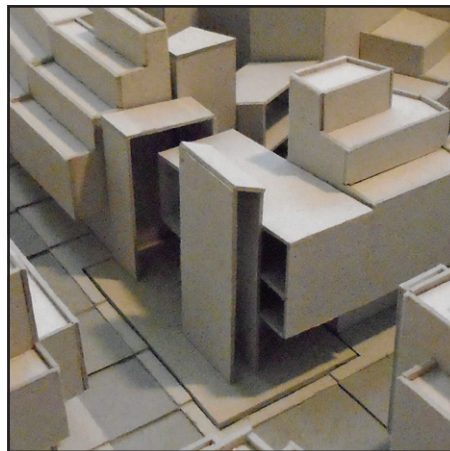
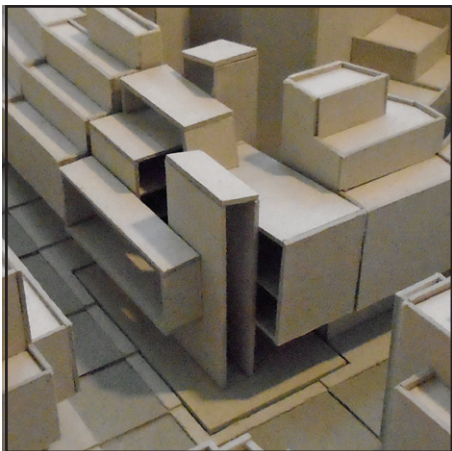
ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟΥ

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟΥ

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟΥ

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟΥ

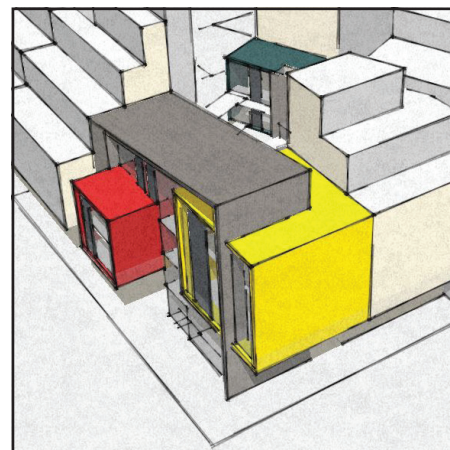
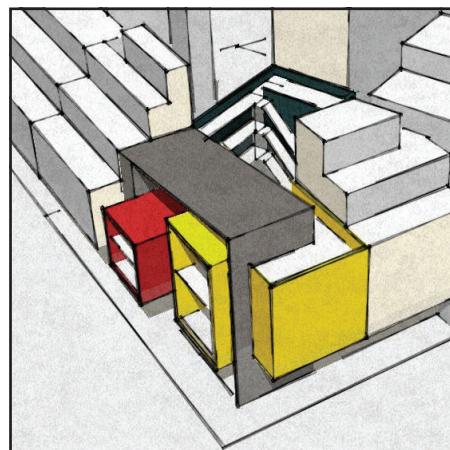
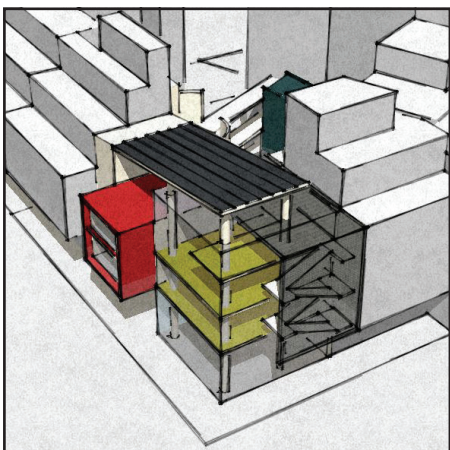
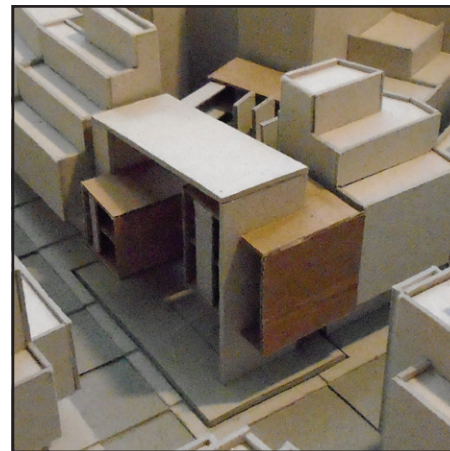
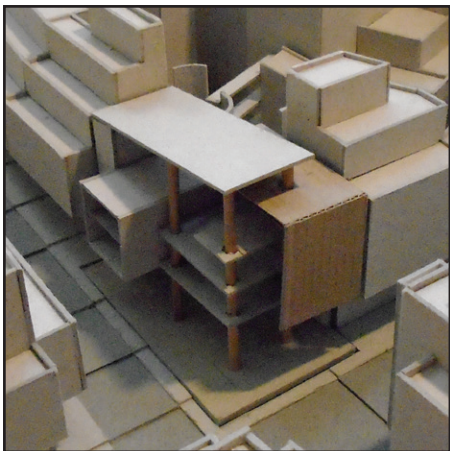
ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

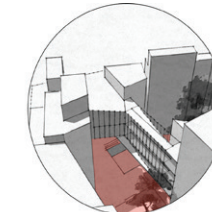
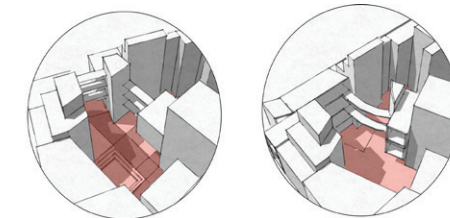
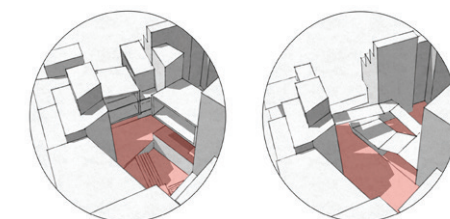
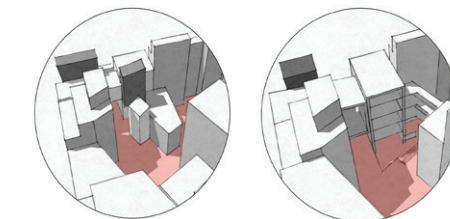
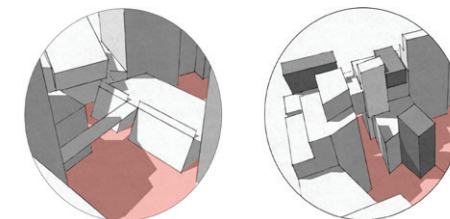
ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ

ΣΧΕΣΗ ΚΤΙΣΜΕΝΟΥ - ΑΚΤΙΣΤΟΥ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟΥ

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟΥ

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟΥ

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

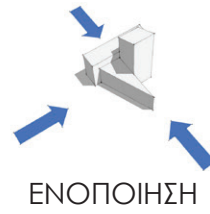
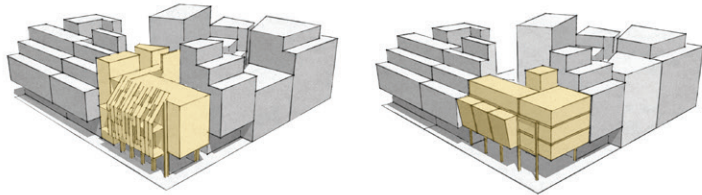
ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ

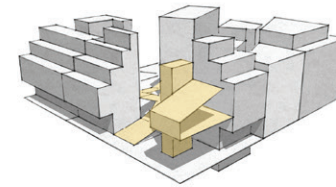
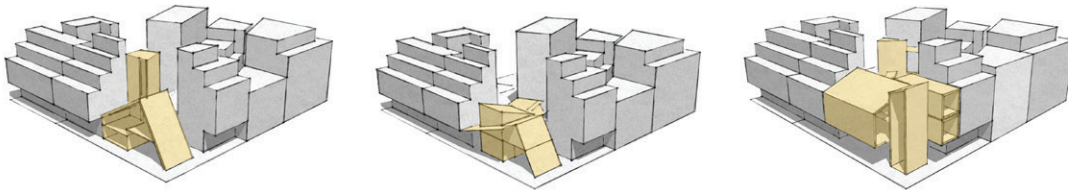

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ

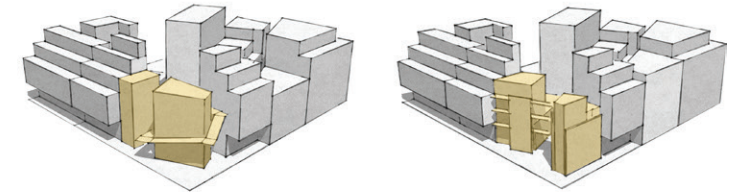
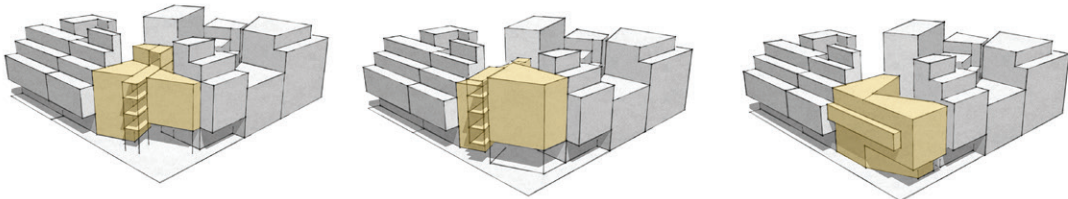
ΣΚΕΛΕΤΟΣ

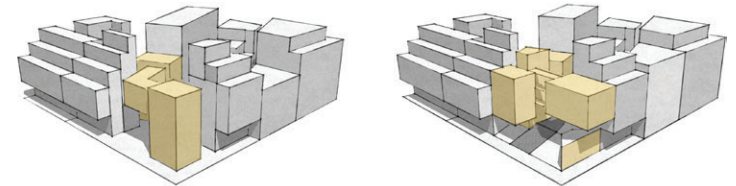
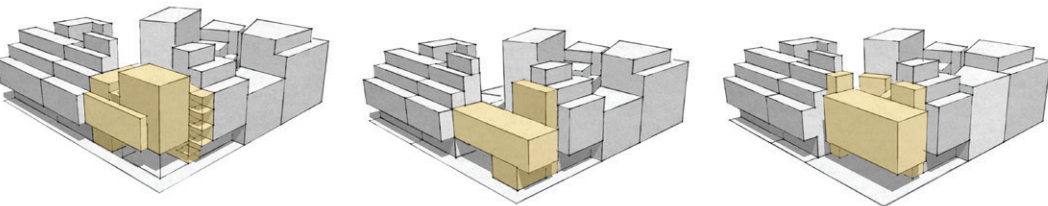
ΑΝΑΔΙΠΛΩΣΗ

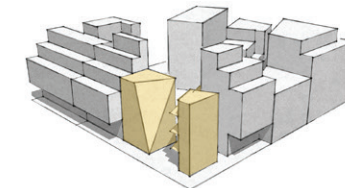
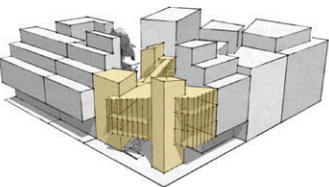
ΠΟΛΥΓΩΝΑ

ΟΡΘΟΓΩΝΙΑ

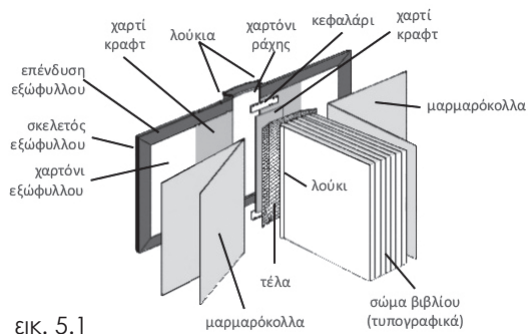
ΠΡΙΣΜΑΤΑ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

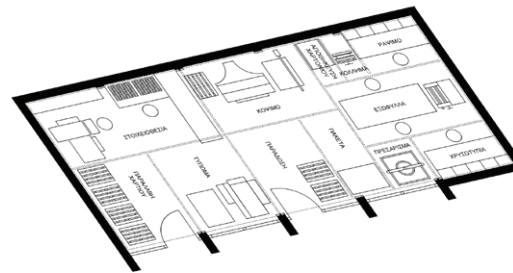
Τα μέρη του βιβλίου - τα μέρη του κτιρίου. Μια δομική αναλογία.

εικ. 5.1

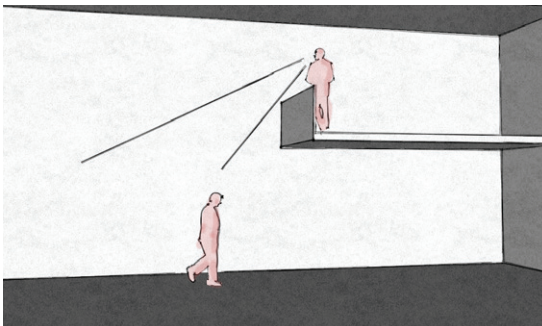
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟΥ

Ορθογώνιες, ενιαίες κατόψεις.

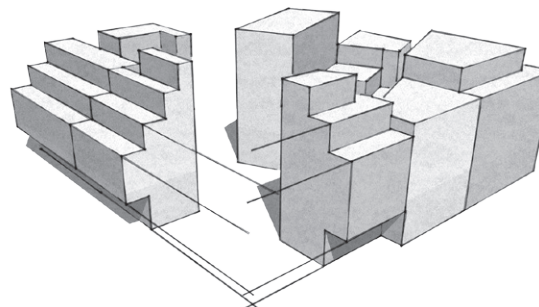
ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

Ανισοσταθμίες και ορατότητα.

ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Περασίες και ογκοπλαστική συνέχεια.

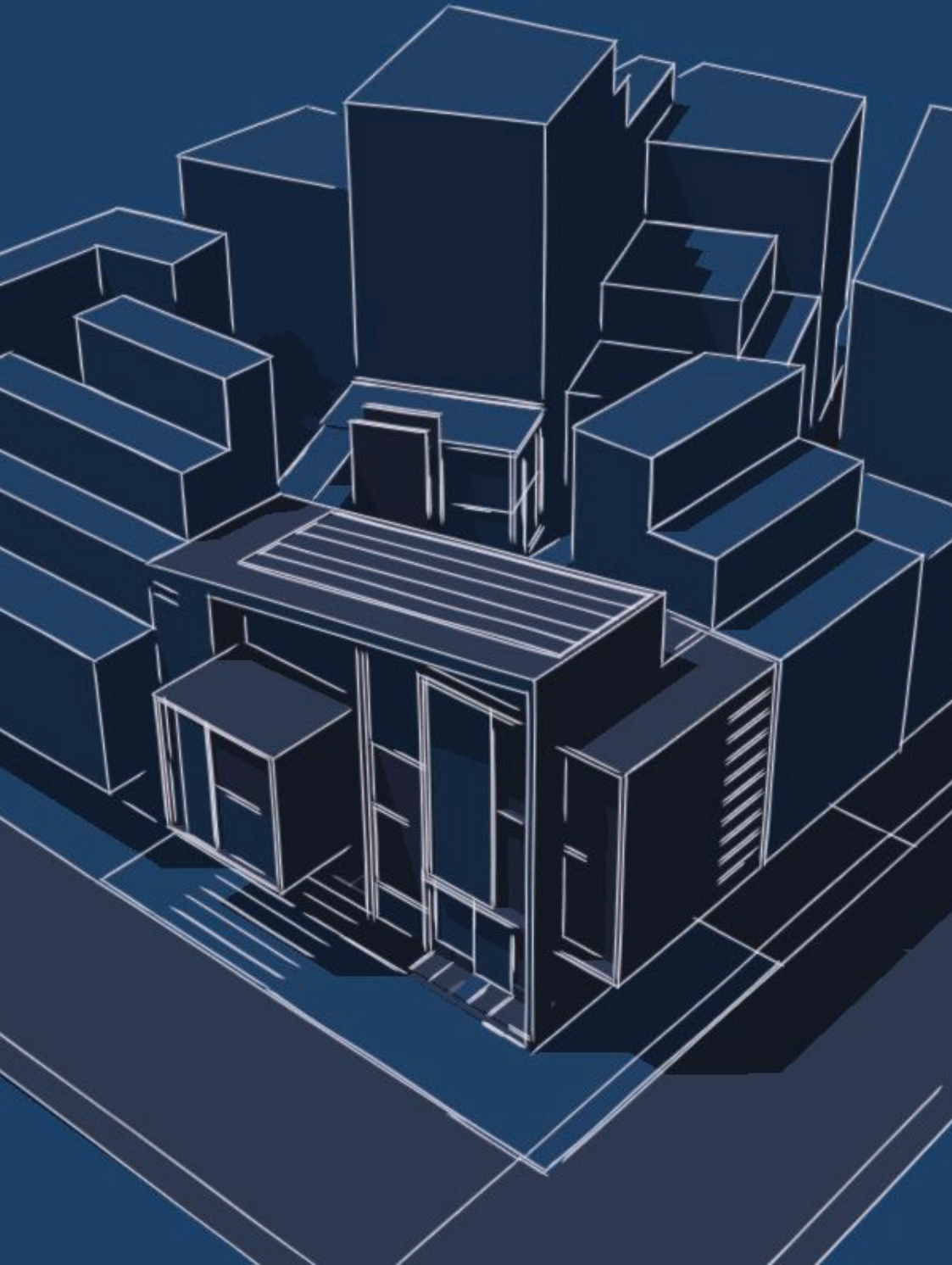

ΤΕΛΙΚΗ ΛΥΣΗ

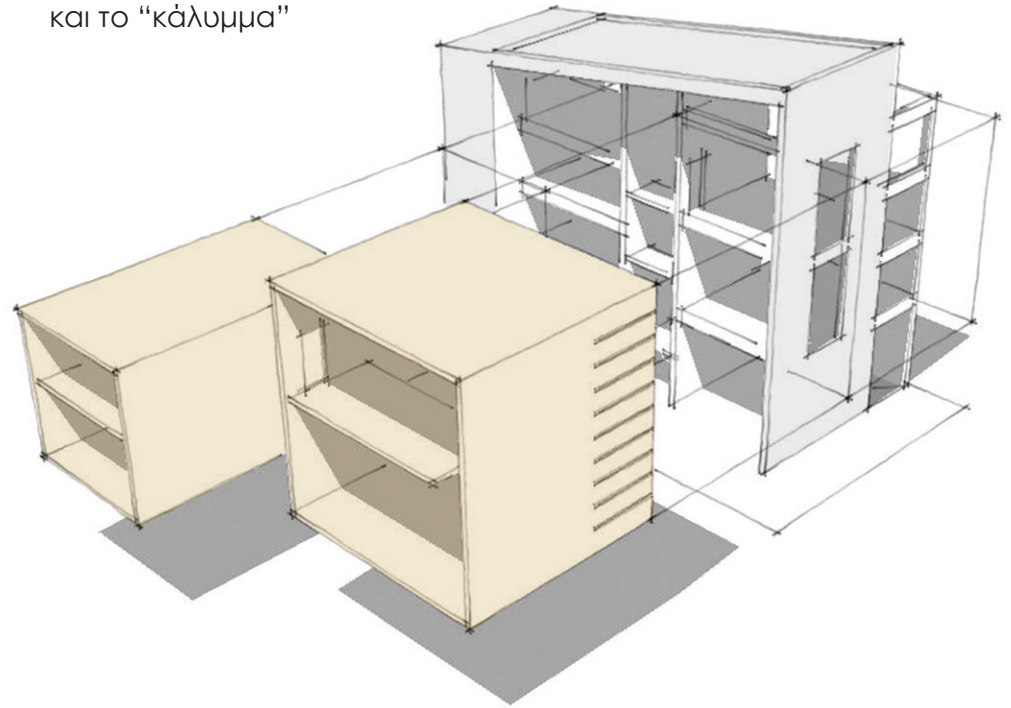

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

Το “σώμα” του κτιρίου
και το “κάλυμμα”

Η δομή του βιβλίου -καθαρά λειτουργική- αποτελείται από δύο κυρίως μέρη, το σώμα του βιβλίου, δηλαδή τα τυπογραφικά φύλλα και το κάλυμμα, δηλαδή το εξώφυλλο.

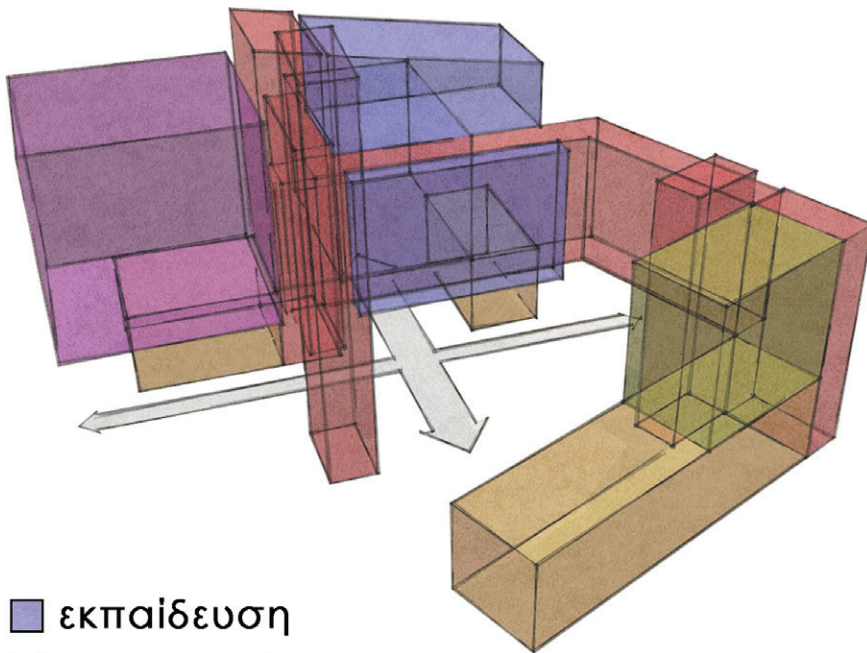
Κατ' αντιστοιχία προκύπτει και η δομή του κτιρίου, όπου το σώμα του κτιρίου, δηλαδή οι βασικές χρήσεις, μεταφράζονται σε δύο ξύλινα κουτιά, τα οποία παραπέμπουν στο χαρτί και το κάλυμμα του κτιρίου, είναι ένα μπετονένιο κέλυφος το οποίο ακολουθώντας τις περασιές από τα διπλανά κτίρια, έρχεται και τυλίγει αυτά τα δύο κουτιά.

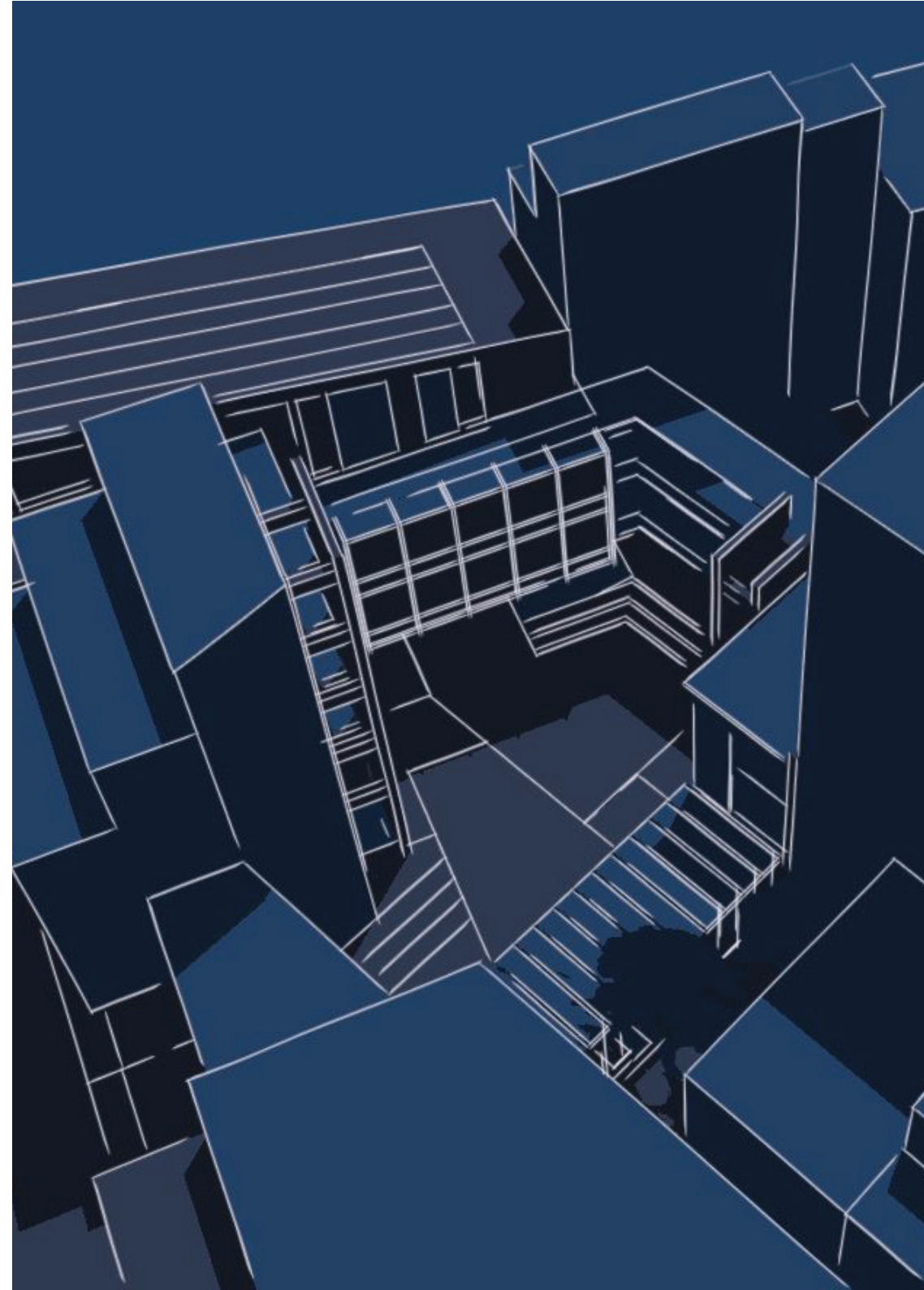
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ

Οι βασικές λειτουργίες του συγκροτήματος χωροθετούνται πάνω από τη στάθμη του ισογείου με σκοπό να απελευθερωθεί χώρος για τις χρήσεις που απευθύνονται κυρίως στους επισκέπτες και τους περαστικούς, αλλά και για τη δημιουργία μιας μικρής παλτείας στο εσωτερικό του τετραγώνου.

Διάγραμμα χρήσεων

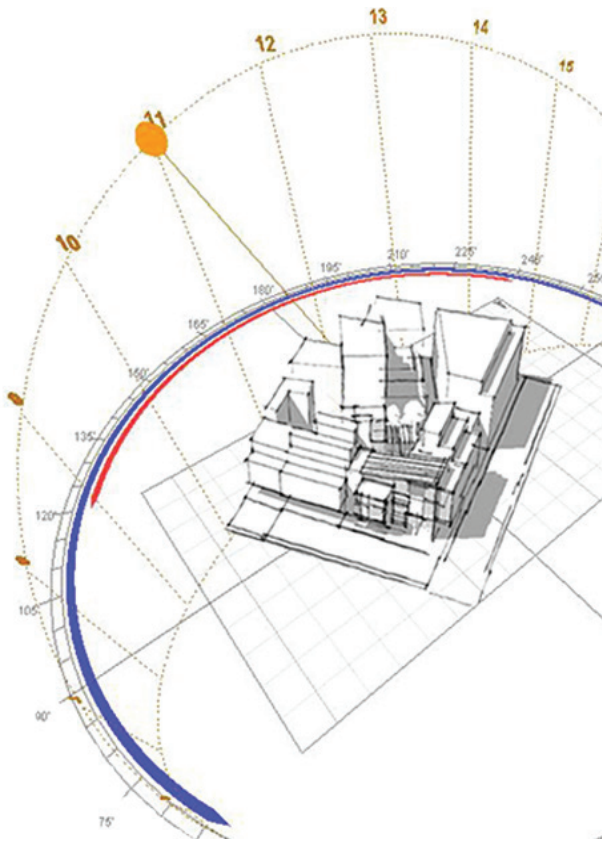

- εκπαίδευση
- παραγωγή
- διοίκηση
- χώροι επισκεπτών
- κινήσεις

ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

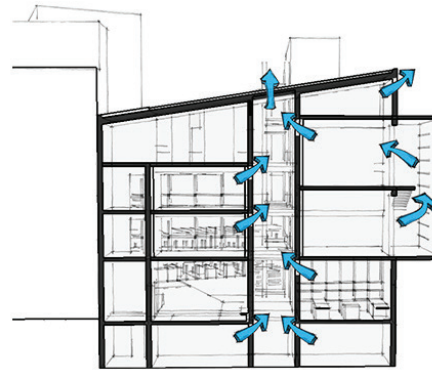
Μελέτη ηλιασμού

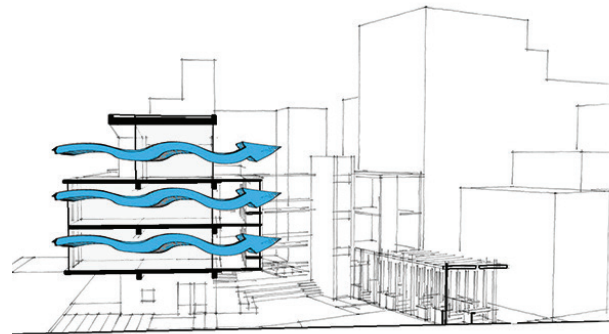
Στόχος η αποφυγή του άμεσου ηλιακού φωτός (sunlight) και η αποδοχή του έμμεσου ηλιακού φωτός (daylight), ώστε να επιτυγχάνονται άνετες συνθήκες διαβίωσης με έμφαση στις πρωινές ώρες κατά τις οποίες θα λειτουργεί κυρίως το συγκρότημα.

Μελέτη αερισμού

Ο επαρκής αερισμός είναι πολύ σημαντικός ειδικά για το χώρο του εργαστηρίου όπου υπάρχουν αναθημιάσεις από κόλλες. Στόχος είναι να επιτευχθεί με τρόπο που δεν θα υπάρχουν έντονες θερμικές απώλειες, ειδικά κατά τους χειμερινούς μήνες.

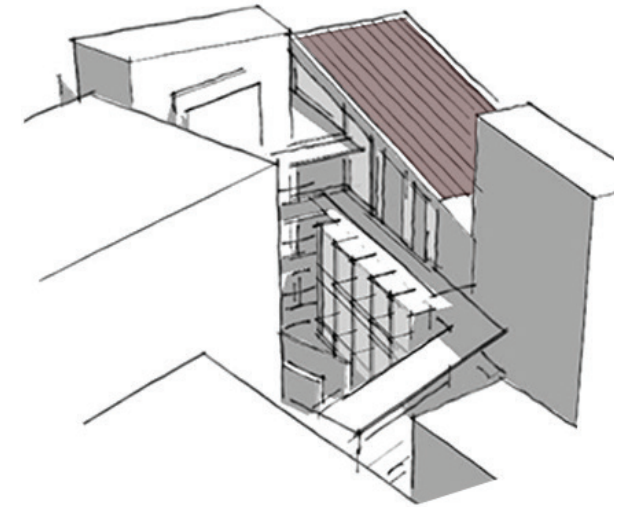

Το κλιμακοστάσιο λειτουργεί και ως καμινάδα εξαερισμού

Διαμπερής αερισμός

Φωτοβολταϊκά πανέλα

Τεχνικά χαρακτηριστικά:

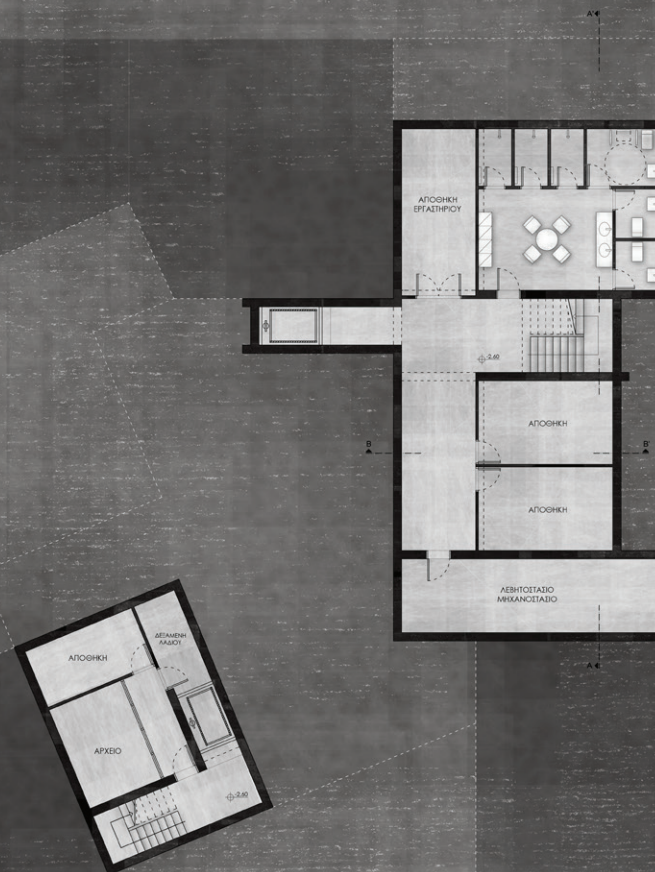
Προσανατολισμός: Νότιος με απόκλιση 30 μοίρες προς την Ανατολή.
Κλίση τοποθέτησης: 10μοίρες από το οριζόντιο επίπεδο
Συνολική επιφάνεια: 100τμ.
Μέση απόδοση: 90-95%
Μέγιστη απόδοση κατά τη διάρκεια της ημέρας: πρωινές ώρες

Μέση ετήσια παραγωγή ενέργειας:
6.500 - 22.500 kWh ανάλογα τον τύπο της φωτοβολταϊκής τεχνολογίας που θα εφαρμοστεί.

ΣΧΕΔΙΑ

ΚΑΤΟΨΕΙΣ

ΚΑΤΟΨΗ ΥΠΟΓΕΙΟΥ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100

ΟΔΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΜΠΕΝΑΚΗ

ΣΟΦΟΛΩΣ ΣΟΦΟ

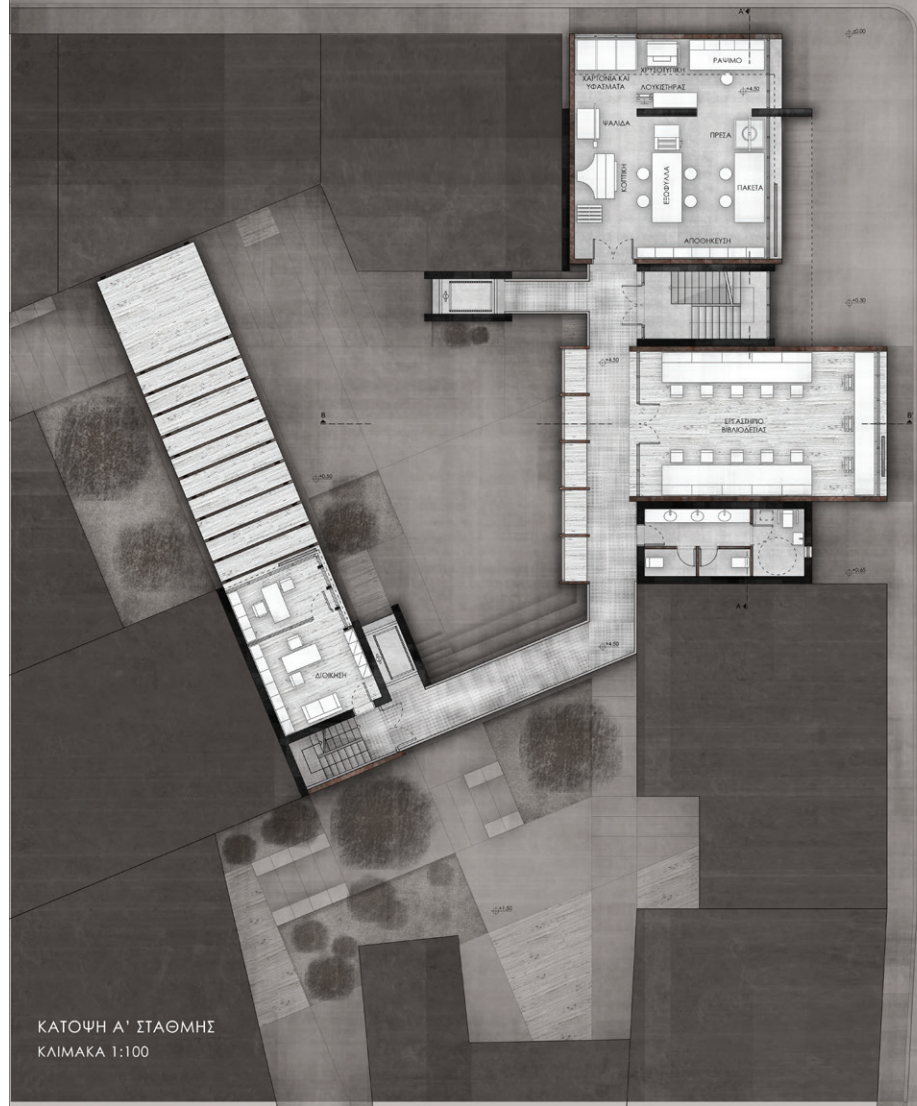

ΟΔΟΣ ΚΑΛΙΤΤΗ

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100

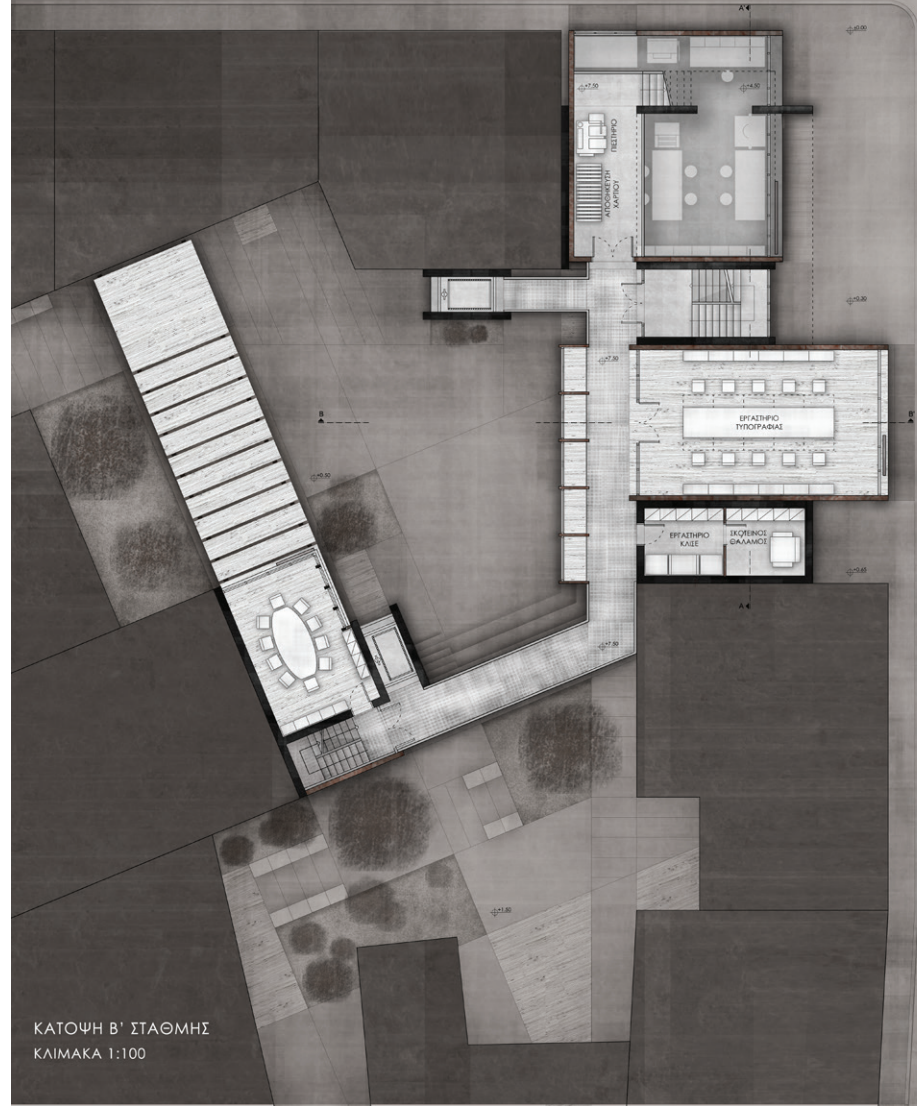
ΟΔΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΜΠΕΝΑΚΗ

ΟΔΟΣ ΚΩΛΕΤΤΗ

ΚΑΤΟΨΗ Α' ΣΤΑΘΜΗΣ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100

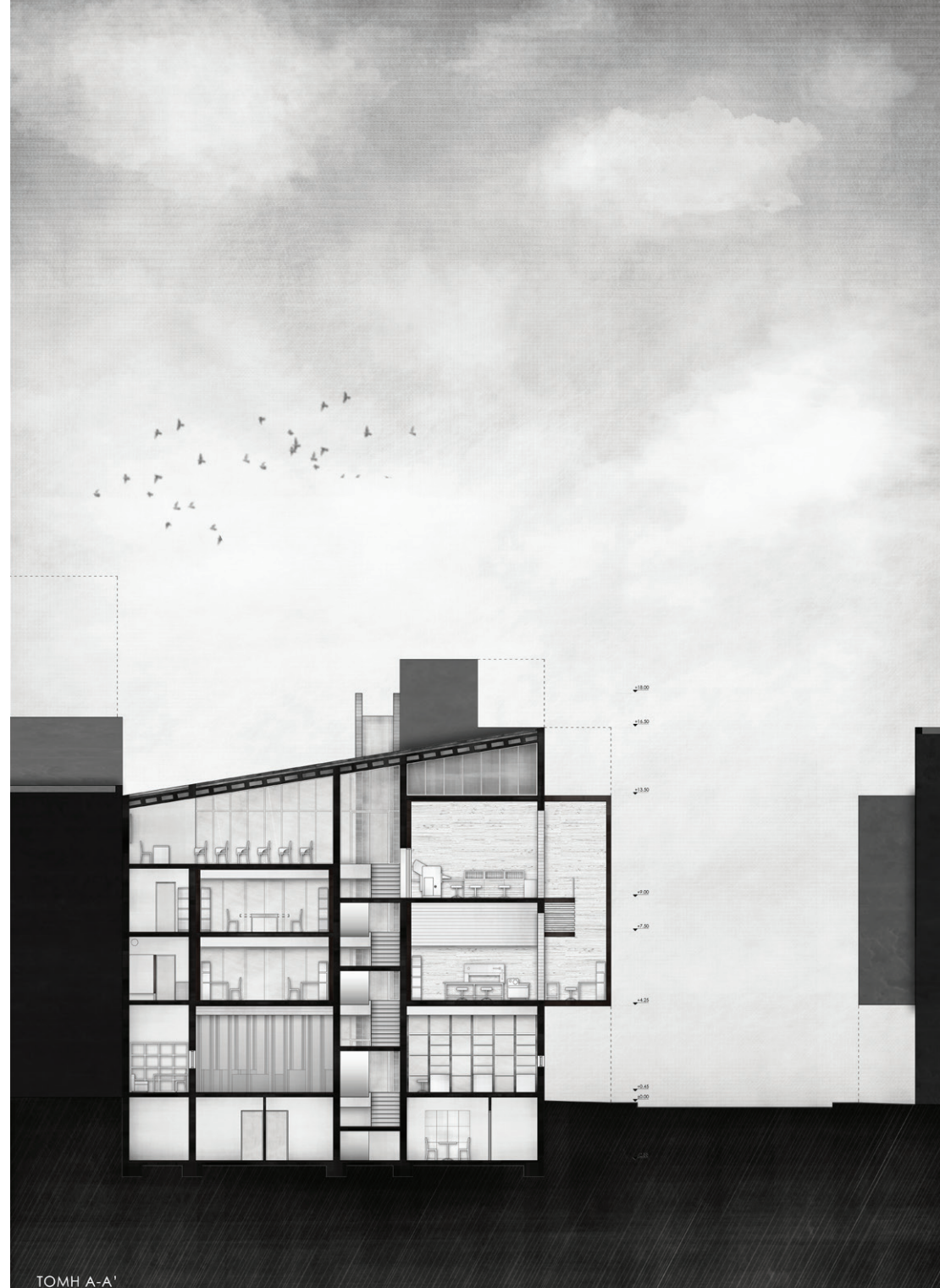
ΟΔΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΜΠΕΝΑΚΗ

ΟΔΟΣ ΚΩΛΕΤΤΗ

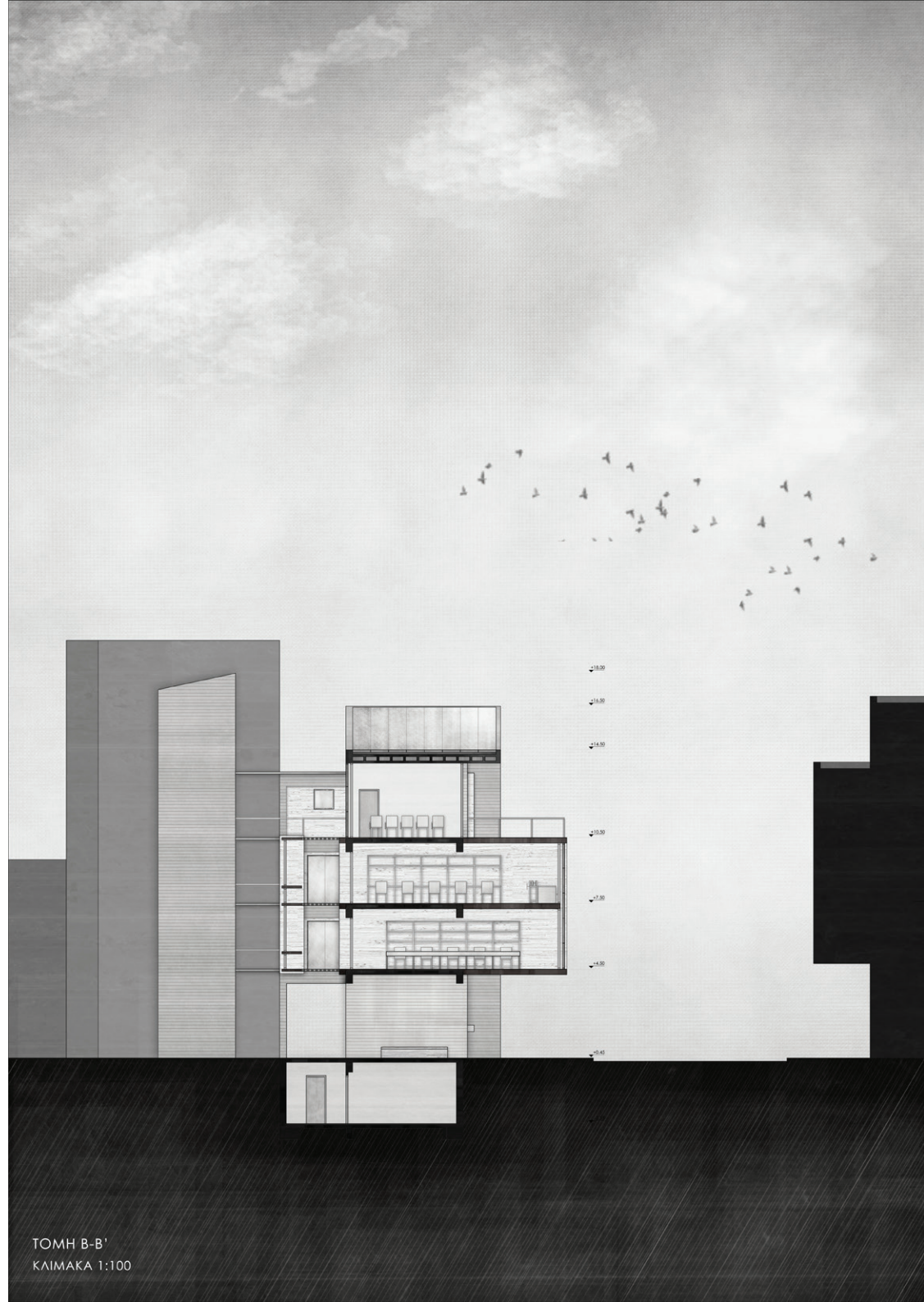
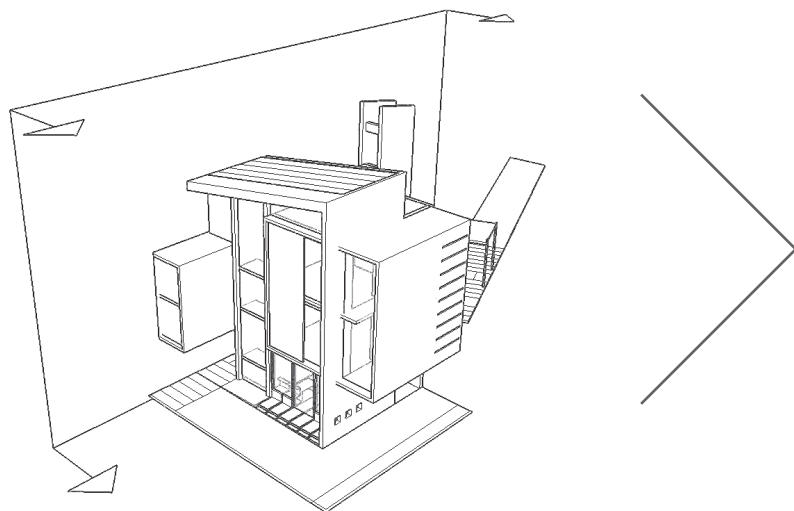
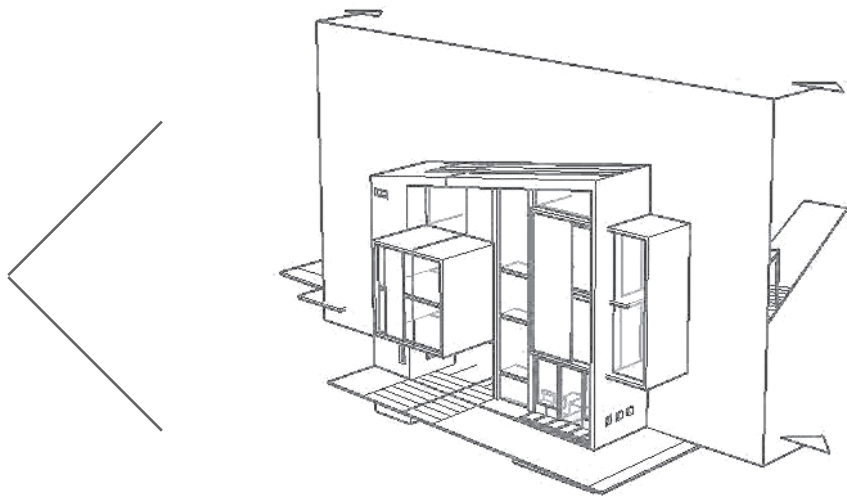
ΚΑΤΟΨΗ Β' ΣΤΑΘΜΗΣ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100

TOMEΣ

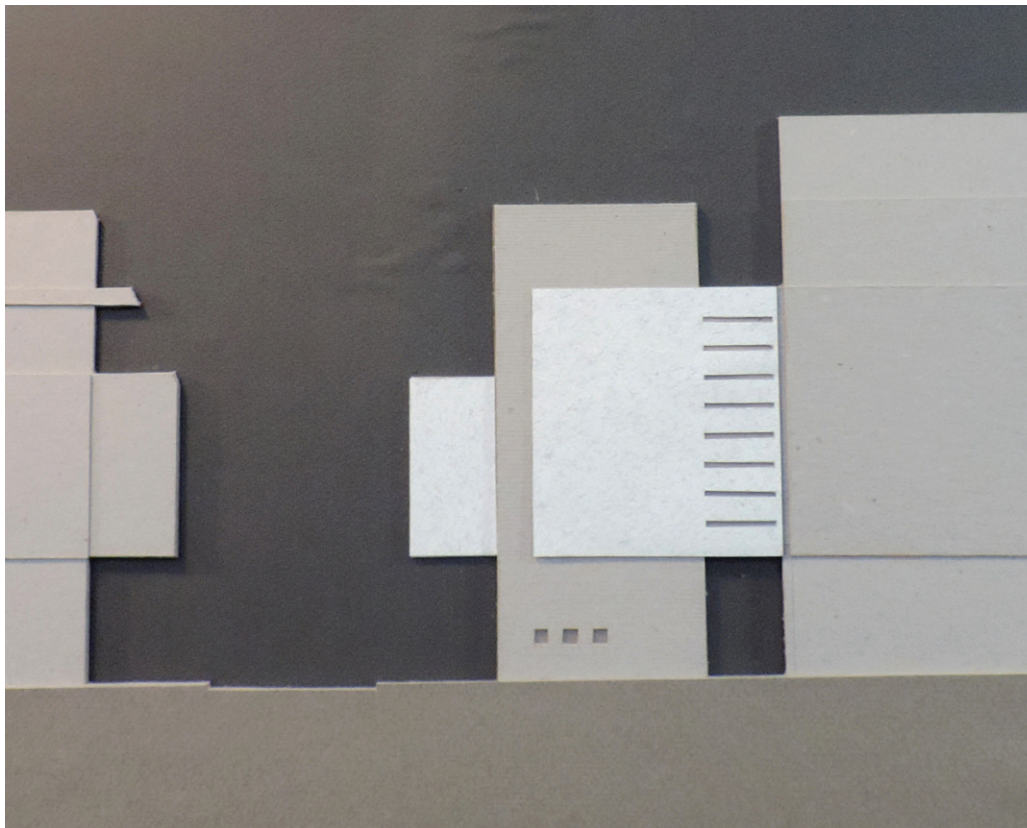

TOMH B-B'
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100

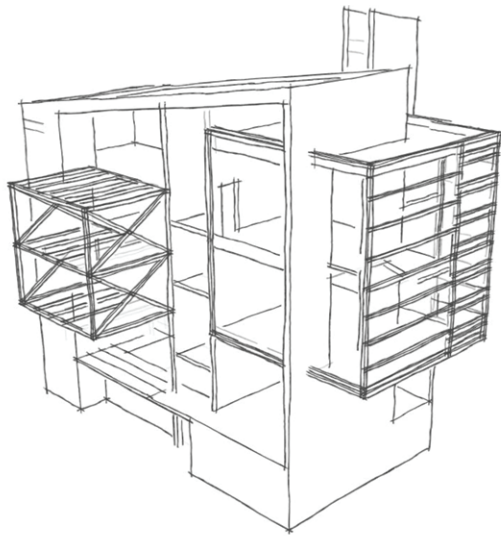
ΟΨΕΙΣ

(κολάζ)

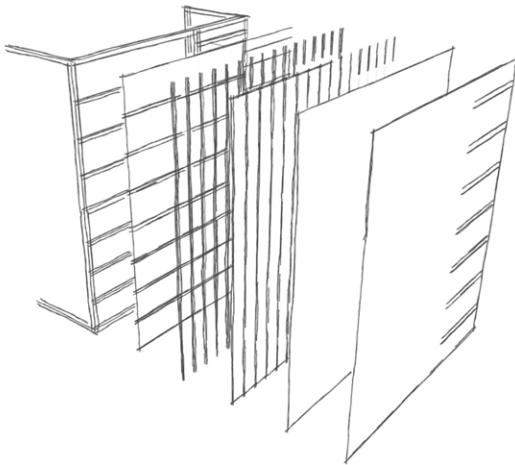

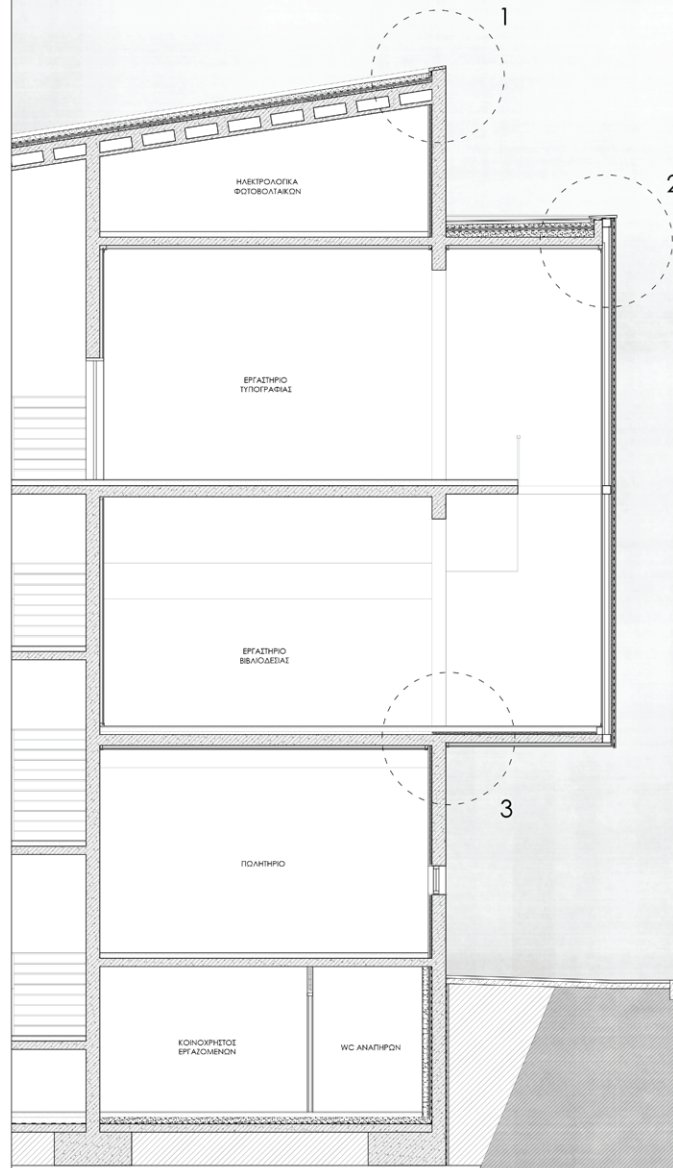
ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΛΕΠΤΟΜΕΡΙΕΣ

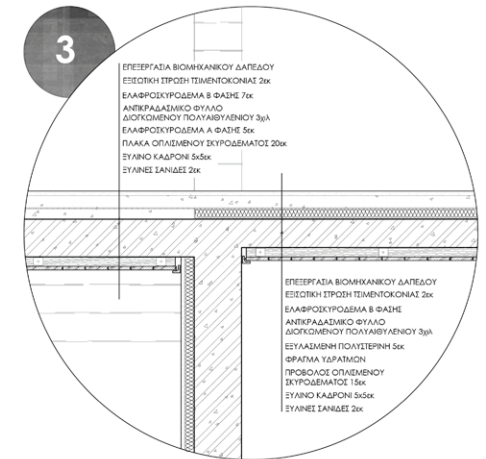
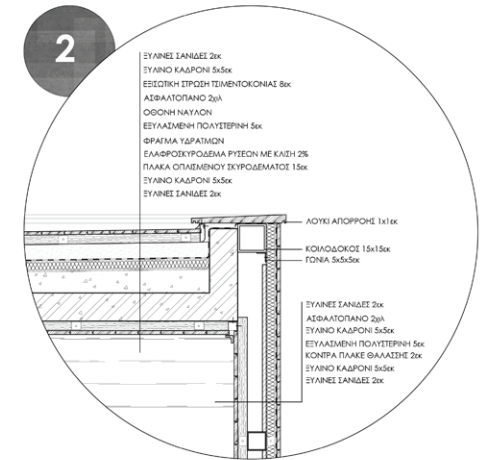
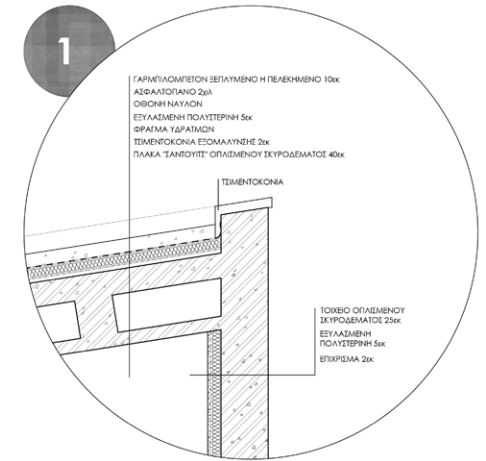
ΦΕΡΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΣΤΡΩΣΕΙΣ ΥΛΙΚΩΝ ΠΛΗΡΩΣΗΣ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΕΠΙΔΕΡΜΙΔΑΣ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:50

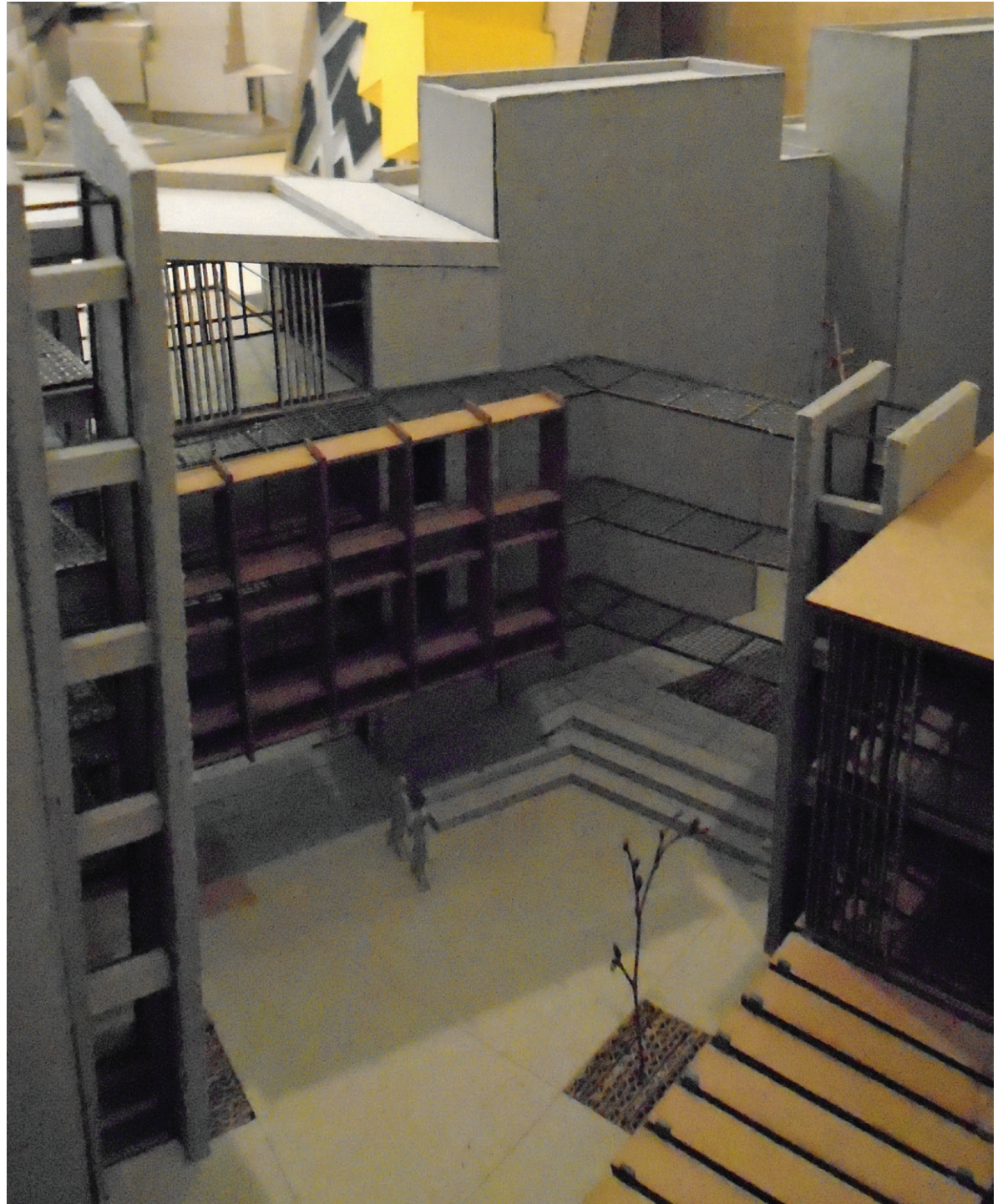
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:20

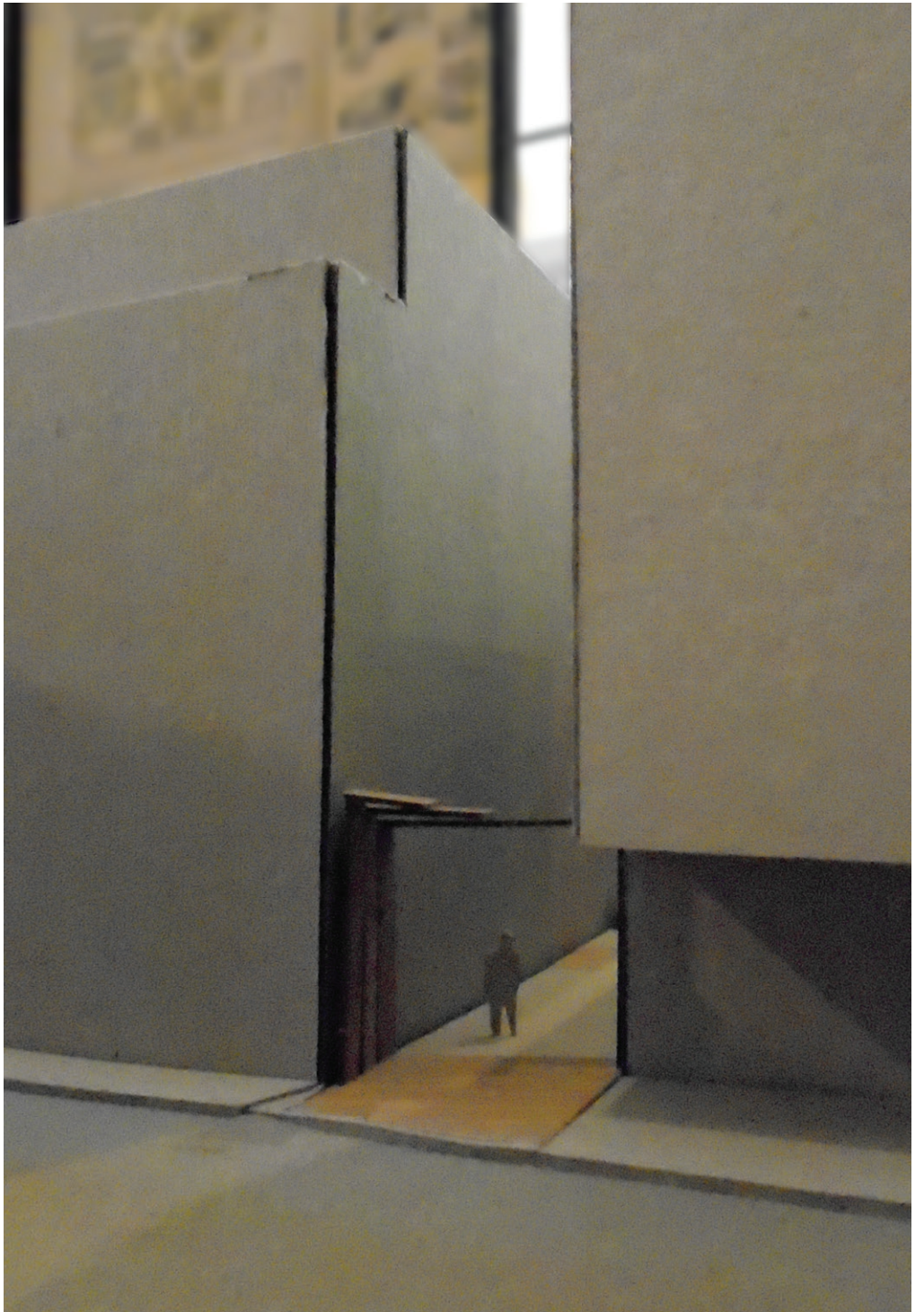
MAKETA

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΑ

Σαρηγιάννης Γ. (2000), "Αθήνα 1830-2000, Εξέλιξη, Πολεοδομία, Μεταφορές", εκδόσεις Συμμετρία, Αθήνα

Καρύδης Δ. (2006) "Τα Επτά Βιβλία της Πολεοδομίας", εκδόσεις Παπασωτηρίου, Αθήνα

Peacock J., "Παραγωγή Βιβλίου", Εκδόσεις ΙΩΝ, Αθήνα, 1997

Κατσουλίδης Τ. (1991) "Το Σχέδιο του Γράμματος, Η Ελληνική Γραφή", Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα

Μαθιόπουλος Γ. (2009) "Ανθολόγιο Ελληνικής Τυπογραφίας. Συνοπτική Ιστορία της Τέχνης του Εντύπου του Ελληνικού Βιβλίου από τον 5ο έως τον 20ο Αιώνα.", Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο Κρήτης

Συλλογικό, (1998) "Οι Περιπέτειες του Βιβλίου στην Ελλάδα, 1880-1940, Ένα Ανθολόγιο", εκδόσεις Ε.ΚΕ.ΒΙ., Αθήνα

Γανιάρης Α. (1996) "Δώδεκα Βιβλία Δεμένα", εκδόσεις Εστία, Αθήνα

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Πορτάλιου Ε. (2009) "Εξάρχεια, Μια Πολύμορφη Γειτονιά", Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Ε.Μ.Π.

ΑΡΘΡΑ

Λούκος Χ., "Τυπογραφία και Τυπογράφοι στο Ελληνικό Κράτος. Πρώτη Προσέγγιση: Αθήνα, 1930-1990", Μνήμων 24 (2002) 307-326

Τσοκόπουλος Β., "Ιστορία της Έλδοσης στην Ελλάδα 1830-1974: Μια Επισκόπηση", Ιστότοπος Ε.ΚΕ.ΒΙ.

Μαμάης Γ., "Βιβλία φτιαγμένα με μεράκι και φιλότιμο", Εύτυπον, τεύχος Νο 30-31 — Οκτώβριος 2013

ΕΝΤΥΠΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

"Εκθεση Βιβλιοδεσίας", Βιοτεχνική Ένωση Κλάδων Βιβλιοδεσίας Αττικής, Αθήνα, 2003

"Δημητρία Κ' Έκθεση Καλλιτεχνικής Βιβλιοδεσίας", έκδοση του Δήμου Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, 1985

ΙΣΟΤΟΠΟΙ

Τα στάδια των εκτυπώσεων - Η τυπογραφία

<http://www.bizdim.gr/index.php/tehnologiaektyposeon/the-book/31-letterpress>

Τα στάδια των εκτυπώσεων - Η βιβλιοδεσία

<http://www.bizdim.gr/index.php/tehnologiaektyposeon/the-book/42-artbinding>

Η περιπέτεια μιας μακέτας

<http://www.vcdc.gr/forum/viewtopic.php?f=75&t=5550&start=0>

Το ελληνικό βιβλίο

<http://dimartblog.com/2014/04/24/history-of-greek-typography3/>

Το ελληνικό βιβλίο. Μια ιστορία 540 ετών

<http://dimartblog.com/2014/04/24/history-of-greek-typography3/>

Η τυπογραφία

<http://www.bizdim.gr/index.php/tehnologiaektyposeon/the-book/31-letterpress>

Η λινουτυπία

http://graficnotes.blogspot.gr/2013/04/blog-post_10.html

Ελληνική Τυπογραφία

http://graficnotes.blogspot.gr/2013/03/blog-post_15.html

Η στοιχειοθεσία με το χέρι

<http://graficnotes.blogspot.gr/2013/04/blog-post.html>

Η τυπογραφική εκτύπωση πριν την Offset

<http://www.graficnotes.blogspot.gr/2014/06/offset.html>

Τυπογραφία - wikipedia

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CF%85%CF%80%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1>

Βιβλιοδεσία: Μία τέχνη από το παρελθόν που ατενίζει το μέλλον

<http://www.epixeiro.gr/%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%84%CE%B-F%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%AF%CE%B1-%CE%B-C%CE%B9%CE%B1%CF%82-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%AF%CF%81%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B5%CF%82-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%84%CF%85%CF%87%CE%AF%CE%B1%CF%82/22112-%CE%B2%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B4%CE%B5%CF%83%CE%AF%CE%B1-m%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%AD%CF%87%CE%BD%CE%B7-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%BF-%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B5%CE%B-B%CE%B8%CF%8C%CE%BD-%CF%80%CE%B-F%CF%85-%CE%B1%CF%84%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%B6%CE%B5%CE%B9-%CF%84%CE%BF-%CE%BC%CE%AD%CE%BB%CE%B-B%CE%BF%CE%BD>

Τα στάδια της καλλιτεχνικής βιβλιοδεσίας

<http://www.graficnotes.blogspot.gr/2012/12/blog-post.html>

Τρεις τεχνικές για τον επιχρωματισμό χαρτιών

http://graficnotes.blogspot.gr/2014/04/blog-post_6.html

Οι κλασσικοί τρόποι διπλώματος των εντύπων

http://www.graficnotes.blogspot.gr/2012/10/blog-post_21.html

Υπολογισμός ράχης βιβλίων

http://www.graficnotes.blogspot.gr/2012/02/blog-post_24.html

BINTEO - NTOKIMANTEP

“Ιχνηλατώντας την Αιωνιότητα, Γραφή και Βιβλίο”, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, 2015

“ΤΟ ΑΓΛΑΟΝ - Η κλασική τυπογραφία”, σκηνοθεσία Στεφανάκης Γιάννης

https://www.youtube.com/watch?v=cH-Wjow_oQs

Η τέχνη της βιβλιοδεσίας

Μέρος Α <https://www.youtube.com/watch?v=vcO4zO69Acg>

Μέρος Β <https://www.youtube.com/watch?v=ju2BFIG2EWY>

ΠΗΓΕΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1.1 - <http://greece.greekreporter.com/files/greek-universities.png>

Εικόνα 1.2 - http://www.iefimerida.gr/sites/default/files/styles/708x320/public/panousis708_10.jpg?itok=UqHocchF

Εικόνα 1.3 - http://panelladiki-enosi-lithografon.blogspot.gr/p/blog-page_17.html

Εικόνα 1.4 - http://content-mcdn.ethnos.gr/filesystem/images/20140917/low/assets_LARGE_t_243061_54398224.JPG

Εικόνα 1.5 - http://images.slideplayer.gr/8/2031604/slides/slide_3.jpg

Εικόνα 1.6 - <http://1.bp.blogspot.com/-QFZX97gzyM/Tlfrso5U-ji/AAAAAAAAAhf4/YM7RL3AbMfY/s1600/%25CE%2595%25CE%25BE%25CE%25AC%25CF%2581%25CF%2587%25CE%25B5%25CE%25B9%25C>

[E%25B1+map.jpg](#)

Εικόνα 2.1 - Κατσουλίδης Τ. (1991) “Το Σχέδιο του Γράμματος, Η Ελληνική Γραφή”, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα, σελ. 59, Σχ. 16 Ορολογία κατασκευής τυπογραφικού στοιχείου

Εικόνα 2.6 - http://www.lifo.gr/articles/book_articles/90767

Εικόνα 2.13 - <http://image.slidesharecdn.com/texnektyp11sara-fi-130211135842-phpapp01/95/1115-t-11-22-638.jpg?cb=1403173123>

Εικόνα 2.15 - <http://graficnotes.blogspot.gr/2012/12/blog-post.html>

Εικόνα 2.16 - <http://www.umilta.net/binding.html>

Εικόνα 2.17 - <http://artbookbinder.blogspot.gr/>

Εικόνα 2.18 - <http://graficnotes.blogspot.gr/2012/12/blog-post.html>

Εικόνα 2.19 - http://graficnotes.blogspot.gr/2015/05/booklab8_17.html

Εικόνα 2.20 - <http://graficnotes.blogspot.gr/2012/12/blog-post.html>

Εικόνα 2.22 - <http://graficnotes.blogspot.gr/2012/12/blog-post.html>

Εικόνα 2.23 - <http://graficnotes.blogspot.gr/2012/12/blog-post.html>

Εικόνα 2.24 - <http://graficnotes.blogspot.gr/2012/12/booklab8.html>

Εικόνα 2.25 - http://wallpaper.com/images/00/32/11/47/old-books_00321147.jpg

Εικόνα 2.26 - <http://graficnotes.blogspot.gr/2012/12/blog-post.html>

Εικόνα 2.27 - <http://graficnotes.blogspot.gr/2012/12/booklab8.html>

Εικόνα 3.1 - <http://www.ekebi.gr/frontoffice/images/ekebi/final/home/header.jpg>

Εικόνα 4.1 - http://3.bp.blogspot.com/-uirjwllpdTE/Vh_T0E9JArl/AAAAAAAAA0E/uQgxwK_XZk/s1600/akalyptos20.jpg

Εικόνα 5.1 - <http://image.slidesharecdn.com/texnektyp14sara-fi-130312144058-phpapp02/95/1415-t-14-25-638.jpg?cb=1399467983>

Όλες οι εικόνες οι οποίες δεν αριθμούνται και δεν αναφέρονται στις πηγές αποτελούν προϊόν πρωτότυπης δημιουργίας.

